

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

10 JANUAR 1970

Uso srečo, zdravje in dober pogled v letu 1970!

Poštnina plačana v gotovini

MALI OGLASI

Prodam lovsko puško brezpetelinko Peterlongo Innsbruck, kal. 12/70 × 12/70, cevi 76 cm, dobro ohranjeno, in 8 pasti stopalk ter past s košaro za lovljenje kraguljev. Cena za vse 1250 din. Jakob Turk, Draga 41 — p. Draga.

Prodam nemško kratkodlaklo ptičarko, staro 3 leta, zelo pridno za lov, z dobro oceno. Peter Krajnc, Cirkovce št. 1 b, p. Cirkovce pri Ptujju.

Prodam malo rabljen, specialno izdelan lovski karabin 6,5 × 68, cev antinit, daljnogled 1,5 do 6 Diavari Hensold, z večjo zalogo municije. Cena po dogovoru. Informacije na tel. 20-769, Ljubljana.

Prodam po ugodni ceni koker španjela (psičko), z rodovnikom. Ponudbe na: Ivan Založnik, Legen št. 79, Slovenj Gradec.

Zgubila se je psička lov. terier — Drina — črna z rjavimi ožigi. Najditelj naj sporoči proti nagradi na: Leopold Kosar, Krtina 7, p. Dob pri Domžalah.

Prodam zaradi odhoda k vojakom kdl. istrskega goniča, starega poldrugo leto, po ugodni ceni. Dober gonič. Ivan Bartol, Bukovica 13, Ribnica na Dolenjskem. Ogljed pri: Jože Mate, Ribnica, Prešernova ulica, nova hiša.

LOVCI!

Pozimi je pomoč divjadi nujna, zlasti v visokem snegu. Lovec mora imeti potrebno zimsko opremo, da lahko nudi pomoč s čim manjšim telesnim naporom.

Posebno priporočamo:

LOVSKE SMUČI, ki so primerne tudi za slabe smučarje, saj so kratke in široke. S temi smučmi je hoja v celo uspešna in ne posebno utrudljiva, hkrati pa z njimi naredimo gaz, da se divjad lahko premika.

KRPLJE so primerne tudi za starejše lovce, saj se z njimi lahko gibljejo po debelem snegu hitreje in z manj napora.

GOJZARJI ročne izdelave so edino primerna zimska obutev za hojo po težkem terenu.

GUMIJASTI ŠKORNJI s posebnimi dodatnimi vložki so nepremočljivi in topli, posebno primerni za mokre terene.

Pomislite že sedaj na pomlad in na uničevanje vran in srak s **FOSFORNO EMULZIJO**. Nakup je možen le z nabavnim dovoljenjem pristojne občine.

Na občnih zborih lovskih družen in drugih lovskih prireditvah naj bodo vsi člani v naših **LOVSKIH KROJIH**. Oglejte si naše odlično izdelane lovске obleke v vseh naših poslovalnicah!

Delovni kolektiv Lovske zadruga »Lovec« želi vsem lovcem srečno in uspešno novo leto!

LOVSKA ZADRUGA ZA SLOVENIJO

LOVEC

poslovalnice:

Ljubljana, Gosposvetska 12
Novo mesto, Ulica Herojev 8
Celje, Tomšičev trg 13
Maribor, Gregorčičeva 11

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije III. letnik št. 10 januar - prosinec 1970

Vsebina

Francè Cvenkel	Lovci in leto varstva narave	294
Alojz Mertelj	Krmišča tudi za gamse	298
Viktor Čeh	Lov s pastmi in naša vest	300
Francè Avčin	Med soncem in senco	302
Alojzij Kovač	Moje najlepše silvestrovanje	305
Peter Dobrila	Blažev Martin — XI.	307
Po lovskem svetu:	IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi — ing. Anton Simonič	309
Lovski oprtnik:	Naboji, ki jih ne bo več — Francè Avčin	312
	Še enkrat o Noslerjevem izstrelku — T. Vrbnjak	312
	Kunji sled — Jože Čegovnik	314
Vprašanja-odgovori:	Odškodnina za škodo v prometu, povzročeno od divjadi — Franjo Sok	315
Fotoamater:	Na brakado brez puške — Vladimir Pleničar	316
Mladi pišejo		316
Lovska organizacija:	Občni zbor Lovske zveze Novo mesto — Anton Kranjc	318
Jubilanti		319
Umrli		319
Lovska kinologija:	Preizkušnja naravne zasnove goničev	320
	Mednarodna kinološka skupščina v Varšavi	321
Šaljive		324

Avtor fotografije ob voščilu Ivo Napotnik

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaškja, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. ing. Mirko Šušteršič, prof. dr. Stane Valentinčič. — Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca« Ljubljana, Zupančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 35 din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze, in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 40 din; za inozemstvo 60 din; posamezna številka 3,50 din. — Cena malim oglasom za člane lov. organizacij, povezanih v LZ in LZS: do 15 besed 3 din, od 15 do 25 besed 4 din, od 25 do 35 besed 5 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Francè Cvenkel

Lovci in leto varstva narave

Leto 1970 je proglašeno za Evropsko leto varstva narave. Akcijo organizira Evropski svet, medparlamentarni forum za usklajevanje raznih nepolitičnih akcij evropskih držav, ki ima sedež v Strassbourgu v Franciji. Stalnih članov Evropskega sveta je 18, katerim pa se v določenih akcijah pridružijo tudi nečlanice. Jugoslavija ni članica tega foruma, a se je skupno z nekaterimi drugimi državami nečlanicami pridružila akciji leta 1970.

Razlog za to pomembno kampanjo so problemi, ki jih navaja odbor za varstvo narave in naravnih dobrin pri tem svetu v svojih tezah. Med drugim je v njih navedeno: Ne bo več dolgo treba posebej poudarjati, da je življenjski prostor našega planeta (biosfera) izpostavljen vse močnejšim negativnim vplivom, ki pretijo, da le-ta nekega dne ne bo več zmožen zagotavljati pogojev za vse neštevilne oblike življenja na zemlji. Mnogi med nami se že zavedajo resnih groženj, ki jih povzroča človek sam v težnji po razvoju in napredku. Znani so primeri z vseh celin in morij, kako človek ruši naravno ravnotežje, ki se je gradilo dolga obdobja in kako razsipno ravna z naravnimi dobrinami, s čemer zmanjšuje možnosti lastnega obstoja. Mnoga področja so že zdaj tako prizadeta, da je verjetno nemogoče vzpostaviti njihovo nekdanje ravnotežje. Prav tako je praktično nemogoče obnoviti izgubljene naravne dobrine oziroma vrniti iztrebljene živalske vrste. Današnje stanje, ki naglo vodi v krizo, nas mora opozoriti, da je treba čimprej obvladati sile, ki smo jih sami sprostiti. Kaže, da se vrtimo v začaranem krogu: po eni strani velik tehnološki napredek in naraščanje človekove moči, po drugi strani pa nezmožnost rabi to moč in znanje za ohranjanje našega okolja in s tem nas samih. Evropsko leto varstva narave naj bi pripomoglo prepričati javnost in oblasti, da je današnje stališče do varstva narave treba spremeniti.

Od 9. do 12. februarja 1970 bo v Strassbourgu konferenca zastopnikov držav udeleženk. Delovni naslov konference je »Človek in njegovo okolje«, s štirimi temami. V tretji in četrti temi je v sklopu kmetijstva in gozdarstva zajeto tudi lovstvo. Države udeleženke bodo v tem okviru predložile vsaka svoj program, ki naj bi ga tudi uresničevale. Zvezna skupščina SFRJ je za referenta na tej konferenci imenovala dr. Gojka Nikoliša, predsednika podkomisije za varstvo in urejanje narave pri Zvezni skupščini.

Evropsko leto varstva narave se na Slovenskem slučajno ujema s 50-letnico organiziranega dela za ohranitev narave. Dne 20. januarja 1920 je namreč odsek za varstvo prirode in prirodnih znamenitosti pri Muzejskem društvu v Ljubljani predložil tedanji slovenski oblasti spomenico, s katero je opozoril na potrebo po varovanju narave in njenih znamenitosti ter sestavil tudi program, ki je služil kot vodilo za varstvena ukrepanja v vseh naslednjih desetletjih.

Na pobudo Prirodoslovnega društva naj bi v Sloveniji tudi v letu 1970 — podobno kakor leta 1967 — organizirati teden varstva narave, ki naj bi dal določen prispevek tej mednarodni akciji. V akcijskem odboru »Teden varstva narave 1970« bo vsekakor — enako kakor leta 1967 — zastopana tudi Lovska zveza Slovenije, ki se skladno s sklepom mednarodne lovske konference v Ljubljani, 4. 10. 1969, vključuje v to akcijo. Predvsem je treba analizirati dozdajšnje uspehe oziroma neuspehe in pripraviti načrt za naprej. Varstvo narave ne sme biti samo enotedenska ali enoletna akcija, postati bi morala trajna skrb ne samo posameznikov, ampak celotne družbe, še predvsem pa ustanov, organizacij in društev, katerih delovanje je v neposredni zvezi z naravo.

Lovstvo na Slovenskem ima vse kakor pomembne zasluge pri varstvu narave, predvsem živalskega sveta. Če ljudem, ki s te strani gledajo negativno na vlogo lovstva, to ni znano, ni nobeno trkanje na prsi, če jim to povemo. Že dolgo se pri nas uveljavlja načelo, da je gojitev in čuvanje divjadi poglavitna naloga lovcev, lov v ožjem pomenu besede pa šele drugotnega pomena. Lovca naj ima v naravi predvsem vlogo regulatorja, zato lovi v prvi vrsti živali, prešibke za nadaljnji razplod, oziroma odstrelji določeno število živali, ki bi bile sicer v preveliko škodo kmetijstvu in gozdarstvu. Takšno je stališče in smoter naše lovske organizacije, posamezniki pa so seveda lahko tudi nečastne izjeme.

V »Tednu varstva narave 1967« je Prirodoslovno društvo Slovenije razpisalo natečaj za najboljšo nalogo o varstvu narave. Najboljši sestavki, ki jih je izbrala posebna komisija, so bili na občnem zboru Prirodoslovnega društva prebrani. Nemalo me je zabolelo, ko je bil med najboljšimi tudi sestavek srednješolke o »brezsrčnem lovcu, uničevalcu narave, ki pokončuje tako lepe divje živali, kakor so jeleni«. Javil sem se k besedi in povedal približno tole: Z razpadom fevdalnega sistema na Slovenskem sredi 19. stoletja so dobili pravico do lova vsi, ki so postali lastniki tudi majhnega koščka zemlje. Lovske organizacije praktično ni bilo — ne domače, ne tuje. Nastopilo je neomejeno uničevanje divjadi. Tedaj sta bila iztrebljena iz naših gozdov ris in divji prašič, skoraj popolnoma so izginili medved, jelenjad in srnjad. Če bi takšno stanje, ko se je lovilo vseprek za meso in kožuho vino, trajalo daljši čas, bi iz naših gozdov izginila še kaka druga živalska vrsta, kakor so tudi izginili iz naših Alp konec 17. in v začetku 18. stoletja kozorogi in pred njimi tudi svizci. Šele z organiziranim

Foto L. Mrzel: Z lovčevu pomočjo zima ne bo tako huda

lovstvom so se razmere bistveno izboljšale. V prvi vrsti je zasluga lovske organizacije in predpisov, ki jih je ta izposlovala, da se je v naših gozdovih ohranil medved. Iz nekaj posameznih kosov jelenjadi, ki so se (baje) obdržali v najbolj nedostopnih kočevskih gozdovih, se je ob načrtnem lovskem gospodarjenju jelenjad zaredila skoraj v vseh večjih gozdovih Slovenije. Danes je stalež jelenjadi na Slovenskem tolikšen, da imamo lovci zaradi škod po njej resne spore z gozdarji, ki zahtevajo iztrebljenje ali temeljito razredčenje te divjadi. Konec 19. stoletja so lovci vrnili našim Alpam kozoroge, v novejšem času svizce, v začetku tega stoletja pa našim gozdovom divje prašiče. Po drugi svetovni vojni se še posebno pospešeno nadaljuje naseljevanje živali, ki so bile že nekoč prebivalci naših gozdov in gora. Lovci tako popravljamo grehe, ki jih ni zakrivila samo lovska puška. Srnjad

se je v lovčevem varstvu razmnožila v večini naših lovišč do vrha. Naseljena je prav povsod, kjer ima količkaj pogojev, celo tam, kjer jih nima. Poljsko jerebico je v večji meri kakor puška razredčilo širom po Evropi — tudi pri nas — moderno kmetijstvo z monokulturami in kemičnimi ter tehničnimi sredstvi. Mnogo denarja, prigospodarjenega v loviščih in iz lastnih žepov dajejo lovci za umetno vzrejo te tudi kmetijstvu koristne poljske kure. Veliko sredstev so tudi dali za ukrotitev bruceloze, bolezni poljskega zajca na Koprskem, in mnogo sredstev še dajejo za raziskovanje gamsje slepote. Poljske zajce, katerih rod je predvsem zaradi spremenjenih pogojev na moderniziranih poljih Evrope tudi že v kritičnem stanju, naše lovske družine uvažajo za drag denar s Češkega in jih spuščajo v domača lovišča za osvežitev krvi. Škoda, ki jo povzroča divjad na poljih in v gozdovih, gre

na Slovenskem vsako leto v visoke milijone — in plačevati jo morajo — nihče drug kakor lovci. Lovci plačujejo tudi preglede poginulih in bolnih divjih živali pri posebnem inštitutu, ki ima stalno nadzorstvo nad zdravstvenim stanjem naše divjadi in drugih živali v naravi. V težkih zimskih dneh vodijo do krmišč na poljih, v gozdovih in gorah gazi naših lovcev, ki vsako zimo na svojih hrbtih znosijo na tisoče kilogramov hrane divjim živalim v stiski.

Navedeno in še marsikaj drugega so vsekakor uspehi lovcev in njihovih organizacij pri ohranjanju in varstvu narave, našega živalskega sveta.

Toda, žal je v lovskih vrstah tudi mnogo napak in premalo prizadevanja za varstvo narave. Osnovna karakteristika sodobnega našega lovca je ljubezen do narave, zato dandanes vse več priznanja tistemu, ki se npr. izkaže pri zimskem krmljenju divjadi, reševanju

prekošenih gnezd ipd. Negativni vplivi civiliziranega sveta s svojimi tehničnimi in kemičnimi sredstvi rušilno posegajo še prav posebno v živalski svet. Zato vsaka divja žival, ki vztraja v vedno težjih pogojih, zasluži našo pozornost, spoštovanje in ljubezen. Spoznajmo naše napake pri čuvanju divjadi in drugih divjih živali ter jih skušajmo odpraviti!

Najredkejše ali najkoristnejše divje živali so zaščitene z zakonom ali drugimi predpisi. Toda zgodi se, da lovec prav najredkejši, zaščiteni živali ne prizanese, češ da takšne še nima v svoji lovski sobi. Zgodi se tudi, da lovec strelja na žival, predvsem ptico, ki je sploh ne pozna. Ko pred njim leži mrtva, se šele pozanima in zve, da je ubil zaščiteno žival. Ponovimo pravilo, da streljamo le, če žival poznamo in vemo, da je lov nanjo dovoljen. Prekrškom okrog tega družinska disciplinska razsodišča pogosto ne posvečajo nobene pozornosti. Z vso ostrino preganjajo npr. lovca, ki se mu je ponesrečil odstrel neplaniranega srnjaka I a, medtem ko se ne zmenijo za tiste, ki si nemoteno nameščajo doma po stenah nagačene sršenarje, vodomce, sove, žolne in druge vse leto zaščitene ptice.

Ponekod se tudi še vedno prakticira, da lovec zase za nagačenje lahko brez nadaljnega odstrela to ali ono zaščiteno drobno ptico. Pribiti je treba, da je tako ravnanje protizakonito. Po 4. členu republiškega zakona o lovstvu je za izdajanje izjemnih takih dovoljenj pristojen samo republiški sekretariat za gospodarstvo. Lovec torej lahko da nagačiti le najdeno poginulo zaščiteno ptico. Koliko je takšnih prekrškov, najbolj nazorno lahko vidimo pri preparatorjih, kjer po stenah in policah čakajo za prevzem često najrazličnejše zaščitene ptice, od vijeglavk do sinic,

predvsem pa pisani detli in žolne. Kaj ko bi zastopniki LD in LZ — zglede je pred časom dala LZ Celje — obiskali preparatorje na svojem področju in se pozanimali, kdo so lastniki uplenjenih zaščitnih ptic ter dalje povprašali tudi za odstrelna dovoljenja, ki jih gotovo nimajo. Vse to bi lahko odpadlo, če bi se preparatorji odpovedali zaslužku na račun prepariranja protizakonito uplenjenih živali in na vrata svoje delavnice pritrtili napis kakor npr. preparator A. H. v Kranju, da namreč ne sprejema v prepariranje zaščitnih ptic.

Veliko pregreh na račun zaščitnih drobnih ptic je na lovih z inozemci, predvsem z Italijani. Toda odgovornost za to nosijo domači lovci spremljevalci. Večkrat kaka LD ali posamezen spremljevalec kloni pred željo gosta, da naj mu dovoli tudi lov na drozge, predvsem brinovke in kose. Toda, kar je z zakonom prepovedano, ne more dovoliti nobena lovska družina, še manj pa posameznik. Glede tega naj bi bil vsem lovskim organizacijam za zgled pravilnik o lovu inozemcev v loviščih prekmurskih družin (Lovec št. 6/1968), ki v 11. čl. pravi, da je vsak spremljevalec, ki gostu dovoli odstrel katerekoli zaščitene živali ali pobijanje zaščitnih drobnih ptic kaznovan z izključitvijo iz LD.

Veliko razpravljanja je bilo že okrog zaščite planinskega orla. Precejšen del naših prirodnoslovcev—nelovcev se poteguje za popolno zaščito te mogočne ujede, a lovski zakon jo je zaščitel le del leta, od 1. januarja do 31. avgusta. Pustimo ob strani vprašanje njegove redkosti, škodljivosti oziroma koristnosti. Dejstvo je, da je zaščitena 7 mesecev v letu. Toda primeri so, da planinski orel nima miru tudi v odmerjenem mu lovopustu. Ker je večji del visokogorskih lovišč — orlov življenjski prostor — v upravi zavodov za go-

jiteh divjadi, pri tem največ grešijo prav uprave in lovci teh lovišč. Odstrel orla ali pokončanje mladičev v gnezdu v nelovni dobi je možno samo z dovoljenjem republiškega sekretariata za gospodarstvo!

Ogrožene vrste divjih živali lovske organizacije na svojem področju po svojem lastnem preudarku poleg zakonskega predpisa lahko zaščitijo še dodatno. Gojitveno lovišče Rog-Kočevje ima že vrsto let npr. popolnoma zaščiteni divjo mačko in kanjo. Več lovskih družin je povsem zaščitilo planinskega zajca, belko ipd. V nekaterih lovskih organizacijah vse bolj prodira etično lovsko načelo, da naj ima vsaka divjad — tudi tako imenovane roparice — v času mladičev lovopust, češ da se lovec s sodobnimi, tako izpopolnjenimi lovnimi napravami pač ne more ponašati, če ubije mladičem mater ali očeta, ko skrbita za naraščaj. Švicar V. Ziswiler piše v svoji knjigi, prevedeni iz nemščine tudi v angleščino, »Izumrle in ogrožene živali«, da so v Evropi najbolj ogroženi: ris, medved, divja mačka, planinski orel, vidra, volk in še nekatere vrste. Iz rodu kun naj razen vidre, ki je pri nas sedaj zaščitena od 1. marca do 31. avgusta, omenim kot ponekod že sila redki kuno zlatico in belico. Lovska zveza Slovenije je ob sprejemanju sedanjega lovskega zakona tudi zanj predlagala lovopust za del leta, vendar brez uspeha.

To je samo nekaj iz tako imenovane pasivne zaščite živalstva, ko se od lovca ne zahteva nič drugega, ko da ne uničuje, kar po zakonskih predpisih in sklepah lovske organizacije ne sme. Toda lovci so dolžni tudi aktivno sodelovati pri varstvu narave, predvsem seveda živalstva. Ne samo divjadi, tudi drugih divjih živali, saj v pravih večine lovskih družin stoji, da so lovci dolžni skrbeti za varstvo koristnih ptic in sesalcev,

ki jih ne štejemo k divjadi. Načinov je mnogo. Samo nekaj naj jih omenim.

Zima je tu z vsemi svojimi tegobami za divje živali. Če so krmišča založena s potrebno hrano, naj ne bo odvisno samo od dobre volje nekaterih. Vsak član-lovec bi moral imeti toliko prave lovske zavesti, da je pripravljen nuditi pomoč, kar je najplemenitejša oblika lovskega udejstvovanja. Ne samo na lovih, pri streljanju, sedaj je čas, da lovec izkaže svojo resnično ljubezen do narave. Oskrbovanje krmišč pa naj ne bo nenačrtno. Lovske družine naj že pred začetkom zime napravijo razpored, kdo bo v tem in tem času oskrboval to in ono krmišče, kje bo dobil hrano ipd. Pri tem ne bi smeli pozabiti tudi na nelovne drobne ptice. Vsak lovec bi moral imeti na svojem vrtu pozimi z ustrežno hrano založeno ptičjo krmilnico. Zavreči tudi ne bi smel nobene uplenjene zveri (mačke, lisice, psa ipd.). Odrte in obešene v zavetnih legah so odlična hrana zlasti sinicam, žolnam in detlom.

Pri zaščiti živalstva je treba videti tudi čez plot lastnega lovišča. Zlasti kadar gre za izdatke. Zadnji čas je na Kočevskem močan pritisk proti medvedu. Skupščina občine Kočevje je sprejela tolikšen plan odstrela, da bi bil z izvršitvijo resno prizadet stalež te divjadi v osrčju njenega najboljšega biotopa. Občina grozi lovskim družinam, da jim bo lovišča odvzela, če plan odstrela ne bo izvršen. Sedem kočevskih lovskih družin se je znašlo v stiski pri prizadevanju za ohranitev medveda, tako rekoč našega prirodnega spomenika, s kakršnim se v Evropi ponaša le malokatera dežela. Žalostno, toda resnično je, da se morajo kočevski lovci prav na pragu Leta varstva narave zopet krepko boriti za ohranitev te naše znamenitosti, za katero bi marsikatera tuja dežela kaj vse dala, da bi jo lahko še ime-

la v svojih loviščih. Kočevski lovci bodo v svojih naporih uspeli, če bodo čutili, da je z njimi vsa slovenska lovska javnost — ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih. Za plačevanje škode po medvedih bo namreč treba zopet misliti na posebne sklade.

Polja in gozdovi so skupno področje delovanja gozdarjev, kmetovalcev in lovcev. Gozdarji in kmetovalci bi najraje videli, če divjadi sploh ne bi bilo, lovci, da bi jo bilo čimveč. Kmetovalci in gozdarji zagovarjajo tehnična in kemična sredstva, lovci so proti njim. Toda treba je najti skupen jezik, da kmetijstvo in gozdarstvo ne bi bilo občutneje prizadeto, zavarovan pa naj bi bil tudi obstoj divjega živalstva. Potrebno je čim tesnejše sodelovanje in dogovarjanje. Stične točke so zlasti v občinski skupščini, v njenih organih, svetih in komisijah, v obdorih kmetijskih združenj in svetih krajevnih skupnosti. Obstoj živalstva je v veliki meri odvisen tudi od miselnosti ljudi. Ta je glede odnosa do narave pri različnih narodih različna. Naj-

močnejši vpliv na odnos do narave ima gotovo vzgoja — šolska in izvenšolska. Za nami raste nova generacija. Njen odnos do narave, še posebej do živalstva, bo v veliki meri odvisen od našega vpliva nanjo. Upravni odbor LZS je pred leti razposlal priporočilo vsem lovskim družinam za trajno sodelovanje s šolami, pionirskimi, mladinskimi in taborniškimi organizacijami. Oblik sodelovanja je več. Predvsem ni prezreti naravoslovnih krožkov, kjer razgledani lovci mladini lahko povedo marsikaj poučnega in vzgojnega o divjih živalih, predvsem o človekovem odnosu do njih. Hvalevredni primeri so, ko lovci skupaj z mladino izdelujejo valilnice in krmilnice za ptice duplarje. Nekaj navodil za izdelovanje valilnic je tudi v Lovcu 1958/59, str. 175. S takimi načini bomo spremenili v ljudeh staro, še vedno zakoreninjeno slabo mnenje o odnosu lovcev do divjih živali in narave sploh.

Navedel sem le nekaj primerov sodelovanja lovcev pri varstvu narave. Del tega je že tudi priporočil upravni odbor LZS na svoji seji

Foto ing. B. Hamrla: *Mimo mojega stojišča*

20. 5. 1967 — pred »Tednom varstva narave 1967« — in s posebno okrožnico pozval vse področne zveze, lovske družine in posebej vsakega lovca k odločnejši akciji. S tem v zvezi je pozval k organiziranju enot Gorske straže pri lovskih družinah. Naloga GS je varstvo narave, živalstva in rastlinstva, ne samo v gorah, tudi v ravninskih predelih. Enote GS se organizirajo pri več organizacijah, katerih delovanje je v neposredni zvezi z naravo. Predvsem so številne in delavne enote GS pri Planinski zvezi Slovenije. Član GS je lahko vsak dober član lovske organizacije z opravljenim lovskim izpitom. Enote GS so torej nekake vzgojno-propagandne komisije lovskih družin in imajo zvezo z vzgojno-propagandno komisijo pri LZ in LZS. Točnejša navodila o delovanju GS so v Lovcu št. 5/1965, str. 135 in 155. Upravni odbor LZS je z omenjeno okrožnico tudi opozoril na še ve-

dno veljaven sklep občnega zbora LZS iz leta 1959, da so vsi lovski čuvaji obvezno člani GS; ponovil je tudi priporočilo vsem zavodom za gojitev divjadi, da se njihovi lovski čuvaji aktivno vključijo kot gorski stražarji pri varstvu narave. Lovski čuvaji so namreč po 4. čl. Pravilnika o organizaciji lovskočuvajske službe dolžni »posvečati pozornost tudi varstvu narave in prijaviti pristojnim organom vsako uničevanje narave (uničevanje zavarovanih nelovnih živali, zavarovanih rastlin ipd.)«. Zato naj se pri lovskočuvajskih in lovskih izpitih posveča več pozornosti tudi predmetu »varstvo narave«.

Vprašajmo se, ali smo pri organiziranju varstva narave v lovskih vrstah kaj napredovali ali nič! Na pragu Leta varstva narave je o tem dolžna razmisliti vsaka lovska družina, vsaka področna zveza in vsak zavod za gojitev divjadi ter za novo lovsko leto sprejeti ustrezne ukrepe.

Alojz Mertelj

Krmišča tudi za gamse

Že sedem let je, odkar sem postavil prvo gamsje krmišče v našem lovišču LD Kranjska gora. Za ta poskus sem se odločil, ker je pozimi 1958/59 poginilo precej gamsov za bradavičavostjo in pa zato, ker se po prsku izčrpani gamsi znajdejo v neugodnih življenjskih pogojih. Prav tako velika je izguba kozličev v zimskem času. Zima 1958/59 je bila nenavadno mokra, z globokim snegom, kar je še pripomoglo k omenjeni bolezni. Tudi stalež je bil na nekaterih področjih lovišča prevelik. Pogin gamsov me je zelo prizadel in sem si očitil, da smo temu krivi tudi lovci. Zakaj ne bi nudili pomoči

tudi gamsom v hudih zimah, ali pa poskrbeli za tak stalež, kakršnega lahko preživi lovišče oziroma revir v zimskem času. Spomladi 1962. leta sem omenil na lovskem posvetu, da nameravam napraviti krmišče za gamse v Vahovi planini. Nekaj lovcev se je navdušilo, drugi pa so trdili, da gamsi ne jedo sena in da jih nikdar niso krmili. Če gamse niso nikdar krmili, je razumljivo, da sena sploh ne poznajo. Gams je izrazita gorska divjad, ki se ni nikdar zatekal po pomoč k človeku, kakor to stori srnjad in jelenjad v hudi zimi. Toda, če se je gams navadil lizati sol, zakaj se ne bi navadil jesti

Foto V. Cerne: Iz lovišča LD Kranjska gora

seno!* Torej bo osoljeno seno privabilo gamse, da ga bodo jedli. Krmišče sem postavil na mesto, kjer se gamsi pozimi najraje zadržujejo in kjer je možno nakositi seno v bližini. Tako mesto je opuščena senožet, ki leži 1500 m nad morjem. Kakih 150 m od te senožeti stoji krmišče. Lastnik senožeti je košnjo opustil že pred 50 leti, zato je precej zaraščena z drevjem. Kositi jo je možno le še kakih 20 arov. Omenjeno krmišče sem postavil poleti 1962. leta. Uporabil sem neobeljene sušce, da je bilo videti čimbolj naravno. Prekril sem ga z macesnovimi škodlami. Nakosil in posušil sem kakih 300 kg sena. Med polaganjem v krmišče sem ga enakomerno solil; porabil sem 6 kg soli. Line na krmilnici sem zapahnil in tako zavaroval seno pred domačo

* O A. Mertljevem krmiljenju gamsov poroča avstrijski lovski list »Österreichs Weidwerk« v marčevi številki 1967 in 1968 kot o nekakem odkritju za koroške oziroma štajerske lovce v Avstriji. Za nas je pa odkritje to njihovo odkritje, saj je od nekaj znanu, da se v Karavankah gamsi lotijo senenih kopic in jih temeljito zdelajo, kadar jim v snežnih zametih poiše naravna hrana. Tudi v »Lovcu« smo krmiljenje gamsov s senom v kopicah že priporočali. — Ur.

živino, ki bi krmilnico lahko izpraznila pred zimo. V jeseni, ko je zapadel prvi sneg, sem šel odpret line krmilnice. Okrog nje so se že sledili gamsi, to pa mi je dalo upanje, da jim bo osoljeno seno le teknilo. Dve leti prej sem na tem mestu napravil solnico, da so bili gamsi kraja že navajeni, in jih novi objekt ni motil.

Težko sem pričakoval pomladi, radovednost me je vedno bolj vlekla h gamsjemu krmišču. Spomladi, ko se je bela odeja pomaknila proti vrhovom, sem šel pogledat. Že od daleč sem opazil, da je krmilnica prazna in stopil sem s pospešenimi koraki. Dvakrat sem obšel krmilnico, iz katere je bilo pojedeno vse do zadnje bilke, okoli nje pa je bilo polno gamsjih iztrebkov. Od veselja so se mi svetile oči in ozrl sem se v dolino ter prav na glas rekel: »Tudi gamsi jedo seno.« Še sem ogledoval krmišče in pomislil, ko bi gamsi imeli zgolj tisto krmo, ki propade vsako leto na krmiščih za srnjad. Do letos so gamsi že sedmič izpraznili krmilnico, zato mislim, da ne bo več pomislekov glede krmljenja gamsov s senom. Krmilnica, ki jo kaže skica, se odlično obnese in jo priporočam tudi za srnjad in jelenjad.

Naprava naj služi dvojnemu namenu, kot krmišče in skladišče sena hkrati. Dno in stranski koriti preprečujejo, da krma ne pada na tla, kadar jo divjad jemlje. Koriti koristno uporabimo tudi za polaganje žita in drugega (oves, koruza, kostanj in podobno). Omogoča, da vanjo lahko naložimo več krme, kar je zelo praktično za oddaljene predele, kamor pozimi težko nosimo. Divjadi ne vznemirjamo, kar je zelo važno za gamse, ki so občutljivejši za človeške gazi in dah. Krma se bolje izkoristi, ker jo pri zalaganju lahko dobro stlačimo, divjad pa je prisiljena, da je od kraja. Možnost imamo, da line preko zime odpiramo časovno raz-

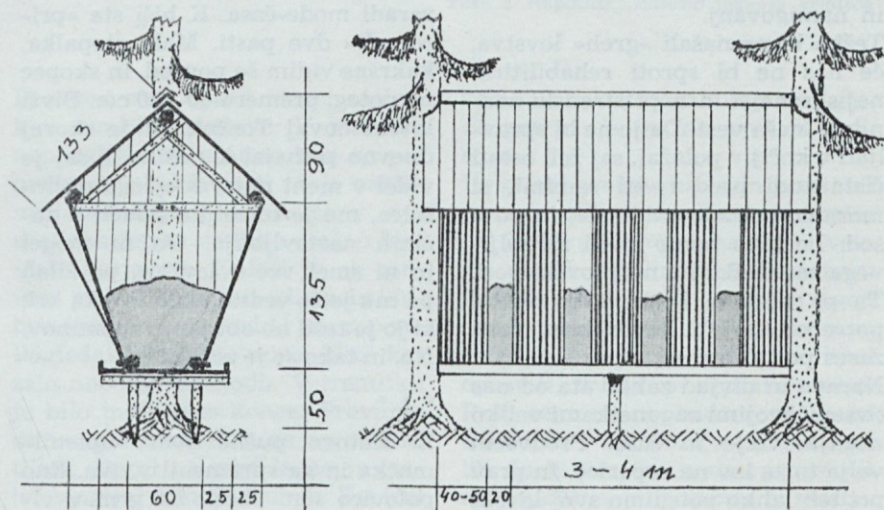
deljeno. Velika prednost je tudi, da ima divjad na voljo krmo tudi tedaj, ko zapade visok sneg. Iz prakse vemo, kadar nas preseneti huda zima, da lovci ponavadi krmo šele nabavljamo. Nato organiziramo pospešeno krmljenje, kar pa zahteva nekaj dni časa. Medtem pa se divjad oddaljuje od praznih krmišč, se približuje naseljem in je večkrat žrtev potepuških psov in cestnega prometa.

Še nekaj misli na splošno o krmljenju in današnjih življenjskih pogojih divjadi.

Krmišča ali posamezne krmilnice morajo imeti sončno lego, v bližini voda in strmih robov, kjer sneg hitro odkopni. Ne postavljamo jih preblizu naselij in javnih cest. Za divjad je zaželeno, da je v okolici nekaj grmovja: leske, vrbe, jelše ali brinja, ki ga rada obira zraven krme. Ponavadi polnimo krmilnice že pred snegom, predvsem za srnjad, ki se po prvi belini že zateče na krmišča. Prvi dnevi po zapadlem snegu so najbolj kritični, ker prostrane pašne površine čez noč prekrije sneg. Jelenjad prihaja h krmiščem šele, ko zapade globlji sneg. Dokler je manj snega, si pomaga za pašo kakor gams, da

grebe izpod snega. Zelo važno je, da dobro krmimo od začetka zime pa do konca februarja. Če do tega časa ostane divjad močna — rejena, potem se ni bati pogina, četudi zima bolj ostro pomaha z repom. Krmljenje prestradane divjadi pa utegne bolj škoditi kakor koristiti, ker ji prebava ne deluje več normalno in organizem ne prenese krepkejše hrane. Posledica takega krmljenja je velik pogin prav okoli krmišč. Količino krme je treba planirati po stvarnem staležu. Skromen dnevni obrok za kos srnjadi je 0,80 kg, za jelenjad pa 3 kg, upoštevajoč, da drugo hrano najde v naravi. Če računamo poprečno 70 dni krmljenja na zimo, potrebujemo za 100 srnjadi 5600 kg krme in 21 000 kg za 100 jelenjadi. Razumljivo, da upoštevamo, koliko časa leži sneg v posameznih loviščih. Če primerjamo navedene količine s količinami, ki jih dejansko vlagamo v krmišča, so te komaj polovične. Potem se pa sprašujemo, zakaj tako slabe trofeje, predvsem pri srnjadi. Imeti hočemo velik stalež, krmimo pa le toliko, da divjad komaj preživi zimo. Ne samo slabe trofeje, tudi škoda na gozdnem drevju je večja.

Krmilnica za gamse, srnjad in jelenjad, v prerezu in od strani

Ob sodobnem gospodarjenju v gozdovih je divjad bolj izpostavljena raznim roparicam in vremenskim razmeram. Gozdi so vedno bolj negovani, prečiščeni; goščav in košatega drevja, kamor bi se zatekala divjad ob slabem vremenu in pred roparicami, ponekod sploh ni. Manjše poseke, ki nastanejo le še zaradi vetrolomov, takoj pogozdijo in posajenke po potrebi obžanjejo. Mladje potem čistijo, odstranjujejo nezaželeno in tako zginjajo gozdni sadeži. Kje naj torej divja kura skriva in vzgaja

Viktor Čeh

Lov s pastmi in naša vest

Mnogi očitajo lovcem brezsrčnost in okrutnost do narave ter gredo v svojem neznanju tako daleč, da nas imenujejo celo »mrharje«. Malo ali nič ne vedo o našem prizadevanju za gojitev divjadi, ne vedo ali nočejo vedeti o težavah, trudu in samoodpovedih, ki nas spremljajo skozi lovsko življenje. Če nismo skrajno oprezni pri besedah in dejanjih, nas že vlačijo po zobeh, saj zadošča pogosto že najmanjši spodrselj za točo očitkov in namigovanj.

Težko bi prenašali »greh« lovstva, če nas ne bi sproti rehabilitiral najiskrenejši in nepristranski sodnik — naša vest. Da je ne bi spravljali v kočljiv položaj, saj želi ostati čista tudi pred nami samimi, si moramo prizadevati vselej in povsod. Le tako bomo imeli zanesljivo zaveznika na naši lovski poti. Ta pa nam je in nam bo vselej potreben, saj bi lovec brez vesti zares postal mrhar.

Narava in divjad zahtevata od nas z vsemi svojimi zagonetkami veliko znanja, volje in časa. Predvsem velja to za lov na roparice. In prav pri teh lahko potrdimo svoj lovski

svoj naraščaj? Poseka z gozdnimi sadeži in raznim plevelom ni le dobro skrivališče, ampak nudi mladi perutnini tudi prehrano, od mrčesa do sadežev. Pod košatimi smrekami in gostimi skupinami iglavcev je vso zimo kopno. Tu divjad prebiva v kritičnih zimskih dneh in tudi gozdna perjad je rada v takem drevju, kjer je varna pred zalezovalci. Divjad spada v gozdno združbo, zato ji zagotovimo tiste osnovne pogoje, ki so potrebni za njen obstoj.

ugled. Čeprav je najlepši in tudi najbolj humani način lova — lov s puško, se vendar zatekamo tudi k drugim načinom. Tu mislim predvsem na lov s pastmi. Prav pri tem lovu pa lahko tudi upravičeno zaslužimo vzdevek brezsrčnež ali okrutnež.

Lova s pastmi sem se poslužil v svojem življenju le štirikrat. Po vojni so se močno razmnožile lisice. Moj oče je bil lovec, vendar takšen kot mnogi današnji, bolj zaradi mode-časa. K hiši sta »primomali« dve pasti. Mala stopalka, kakršne vidim še povsod, in skopec na poteg, premera 40—50 cm. Bivši lovski čuvaj Tonček, ki je skoraj dnevno prihajal k naši hiši, saj je videl v meni najzvestejšega poslušalca, me je temeljito poučil o načinih nastavljanja. On ni mogel in ni smel več v lovišče, po žilah pa mu je še vedno plala lovska kri, ki jo je tešil ob obujanju spominov. No, in tako se je začelo.

* * *

Z očetovo puško sem »uplenil« mačka in ga spremenil v dva. Eno polovico sem obesil na grm v vi-

šini enega metra, natanko pod vabo pa nastavil stopalko, jo privezal za grm in vse tanko prekril z listjem. Drugo polovico mačka sem navezal na sprožilo skopca, izdobil ob kupu gnoja na njivi primerno jamo, vanjo nastavil skopec, verigo privezal ob nalašč za to zabit količ ter vse lepo prekril z drobnim gnojem. Nato so tekli dnevi v neskončnost. Noč za nočjo so me obiskovale v sanjah lisice, le k pastem ni zašla nobena. Redne vsakodnevne preglede sem začel s časom zanemarjati, ker sem jih od mame vsak dan znova poslušal. Toda pasti nisem umaknil. In končno, nekega jutra, ko sem se izmuznil in skočil pogledat k pastem, sem ostrmel. Iz grmovja so prestrašeno žarele lisičje oči. Ker že nisem več pričakoval uspeha, sem bil brez vsakega pripomočka. Komaj sem se znašel in pohitel na polje h kupu fižolovk, kjer sem se oborožil s primernim krepeljcem, s katerim sem izgnal lisičjo dušo. To opravilo sem opravil le s težavo, saj je bila lisica zapletena med grmovjem in sem jo le s težavo dosegel. Po končni »zmagi«, katere se še danes ne spominjam z najlepšimi občutki, sem si ogledal prizorišče poslednjega boja moje prve lisice. Prostor, do koder je segla veriga, je bil popolnoma stepan, grmovje pa vse odrgnjeno od verige. Past je držala lisico za zadnjo nogo nad kolenom. Kost je bila popolnoma zdrobljena, koža dobesedno prežrta, tako da je očitno vzdržala le kita. Ko mi je stari čuvaj lisico odril, sem past doma nastavil in jo sprožil z lisičjo celo nogo, da bi preizkusil, če past kost zdrobi. Ker je ostala kost le nalomljena, sem sklepal, da je lisica pri obupnih poskusih za osvoboditev iz železja, nogo tako zmrcvarila. Pri tej ugotovitvi sem upošteval, da je tudi lisica živo bitje in moj prvi tovrstni uspeh je bil docela zagrenjen, zaradi česar stopalke nisem več nastavil. Na zagotovilo čuvaja, da bo skopec bolje opravil,

saj bo lisico za gotovo usmrtil, sem ga pustil še naprej nastavljenega. Ker pa lisica tam le ni hotela prijeti, mi je moj učitelj svetoval, naj skopec nastavim v plitvi luži ob potoku in to tako, da bo vaba mola iz vode. Ubogal sem in že v nekaj dneh pobral lisico. Bila je sicer res mrtva in verjel sem, da se ni dolgo mučila, toda bila je tako povaljana in mokra, da je bila bolj podobna ostudni mrhovini kakor razveseljivemu lovskemu plenu. Minila me je prvotna vnema in opustil sem vsako misel na tak način lova.

* * *

Pred leti sem se čudil lovskeму tovarišu, ki je leto za letom prinesel prodat po več lepih lisičjih kožuhov. Tudi jaz sem vlagal mnogo truda v čakanje ob mesečini, a uspel sem le tu in tam. Moj znahec mi je pojasnil, da izhaja njegova bogata bera iz posebnega načina lova. Že v pozni jeseni da vreže od časa do časa s plugom brazdo na njivi in vanjo položi past stopalko. Pravi, da je uspeh skoraj vedno zanesljiv. Jaz pa nimam ne pluga in ne polja, zato mi je od njegovega nasveta preostala le past. V meni je dozorel sklep, da bom poskusil ob vodi, kjer sem v zimskem času vedno sledil lisice. Med grmovje ob Dravi sem nastavlil stopalko, nad njo pa obesil vabo. Vsako jutro pred odhodom v službo sem šel pogledat. Po nekaj brezuspešnih obiskih je bila v pasti lisica. V upanju na ponoven uspeh sem past zopet nastavil. Ob lahkem uspehu bi prav gotovo pozabil na zoprnost tega načina lova še iz mladostnih dni, če ne bi po nekaj dneh našel v pasti fazana. To me je še toliko bolj prizadelo, ker je bil zanj že lovopust. Tudi odišavljen na mizi mi fazan ni teknil, saj sem v duhu venomer videl njegove zdrobljene noge in slišal nemočno frfotanje. Zopet je bil nekaj let mir in nisem mislil na pasti.

Foto I. Napotnik: Zasilno fazanje krmišče

Predlani sem opazil okrog zajčnikov sumljive sledove. V jezi nad nepovabljenim gostom sem se ponovno zatekel k pasti in jo nastavil. Naslednje jutro so se v siju svetlobe žepne svetilke otožno bleščale pasje oči. Kužek je ob mojem prihodu povsili glavo in dobrikajoče se pomahal z repom. Pogledal sem ujeto nogo, ki ni kazala nobenih poškodb. V trenutku je bilo moje jeze konec. Previdno sem segel po kužku, ga zgrabil za tilnik, stopil na past in že je cvileč bingljjal v mojih rokah. Zabičal

sem mu nekaj svarilnih besed glede potepanja in mu podaril prostost.

Po nekaj preudarkih sem prestavil past na rob gozda, kjer sem uplenil že tri zvitorepke na zajčji vek. To mesto je bilo že toliko izven naselja, da bi tudi ponoven pasji obisk upravičeno štel za lovstvu škodljivo dejanje in bi ne imel opraviti z lovske nepravilnostjo. Past sem redno nadzoroval pred odhodom v službo. Po več neuspešnih dneh sem čas nadzora preložil na popoldne, po prihodu iz službe.

Ker pa se le nič ni ujelo, sem sklenil past pobrati. In prav tisto popoldne, ko sem nameraval to storiti, se mi je ponudila za spremstvo hčerka. No, sem si mislil, itak si zaradi mojega nenehnega postopanja po gozdu marsikdaj prikrajšana, pa pojdi. Vzel sem palico in mahnila sva jo v hrib. Ker sem imel namen past pobrati, nisem naredil običajnega ovinka, od koder sem lahko iz primerne razdalje opazoval. Tako sva se znašla nekaj korakov oddaljena od pasti. In glej šmenta! Prijazno me je motril moj stari znanec, zdaj pa zdaj je sklonil lepo glavo, si obliznil smrček, z repom pa je tako prepričljivo mahljajal, ko da bi mi hotel reči: »Pa si le prišel, moj rešitelj!« Spričo tolikšnega dobrikanja in v navzočnosti triletne hčerke mi ni preostalo drugega, kot omehčati se in mu zopet podariti prostost.

Zadnjo zimo je začela obiskovati moja fazanja krmišča kanja. Ko še ni bilo snega, sva se večkrat srečala, vendar ji nisem posvečal posebne pozornosti, saj velja kanja za koristno ujedo. Ko je zapadel prvi sneg, sem našel ob krmišču kup fazanjega perja. Ker ni bilo na snegu nobenih sledov, sem sklepal, da je to delo pernate roparice. Nekega jutra, ko sem polnil krmišča, sem našel le nekaj metrov od krmišča še toplo fazanko s prebito glavo. Položil sem jo v sneg na kraj, kamor sem imel dober pregled za strel iz čakališča, ki sem ga takoj zgradil iz smrekovih vej. Nato sem nesel koruzo še v druga krmišča. Čez dobre tri ure sem se vrnil. Toda še preden sem dospel do čakališča, sem jo zagledal. Kanja je pridno pospravljala zalogaj za zalogajem, vendar je bila toliko previdna, da je pravočasno odjadrala. Zasedel sem čakališče in vztrajal do teme, toda zaman. Naslednje jutro ob svitu sem že sedel na mestu in čakal v prepričanju na zanesljiv uspeh. Ure so tekle,

kanje pa od nikoder. Okrog popoldneva sem streljal dve vrani in eno šojjo. Okrog treh popoldne se mi je zdela že dovolj dolga dnina, zato sem se podal h kosilu.

Na pustni torek po službi sem pomislil na ljudi, ki se bašejo z raznimi dobrotami, ne pomislijo pa na živa bitja, ki so spričo tolikšnega snega odvisna le od človeške pomoči. Otovoril sem se in jo ubral na Črneško polje. In glej! Pri enem izmed krmišč sem naletel na že znani pojav: perje in skelet fazanke. Zarobantil sem kot kak konjač, a kletvica je bila hkrati prisega, da bom naredil konec.

Čeravno sem ob prej opisanih dogodkih s pastmi sklenil, da bom lovil le s puško, sem se še enkrat zatekel k pastem. Pohitel sem k lovskega tovarišema Joži in Ivanu, ki sta me založila s tremi stopalkami. Nastavljene pasti sem obiskal v dveh dneh zjutraj in zvečer. Tretje jutro sem pa že pri prvi pasti ves vzradoščen videl, da sem zaobljubo izpolnil. Za raztrgane fazanke sem se kanji oddolžil s krepkim udarcem po glavi. Vsa

Francè Avčín

Med soncem in senco

(Dva lovna dneva)

Na Slovenskem se vse premalo zavedamo sreče, ki nam jo nudi naša edinstveno lepa, še nepokvarjena priroda. Od svojskih gorskih krasot na severu in severozahodu, prek kraških visokih gozdnatih planot proti jugu, domala vse do morja in na vzhodu prav v Panonsko nižino je naša zemlja eno samo pestro čudo narave. Prijatelj mi je iz ameriških Great Smoky Mountains lani na razglednico zapisal: »Ko gledam tole tu,

je vzdrgetala in omahnila v sneg ter zaprla oči. Skril sem jo s pastjo vred v bližnje grmovje in odšel ter pobral še ostali pasti. Ob vrnitvi sem nemalo ostrmel, ko me je kanja sprejela z odprtimi očmi. Zasmilila se mi je, češ stiska jo je prisilila, koruze vendar ne more jesti, miši so pa globoko pod snegom, v zemlji. Če bi oskrbovali v lovišču mrhovišče, bi kanja v stiski skoraj gotovo iskala rešitev na mrhovišču.

Ko tako razmišljam o opisanih podvigih, samokritično spoznavam, da mi kljub prizadevanju lovskopravičen lov s pastmi ni uspel. Vprašam se, kaj vse se pripeti šele onim, ki so manj prizadeti ob tem ali onem spodrsljaju. Bojim se, da divjad plačuje prevelik račun. Ker je divjad živa in tudi trpi, naj bo naše lovsko izživljanje takšno, da ji bo prizadevalo čim manj trpljenja. Moje bodoče načelo bo: uporaba pasti le v primeru, če s puško ne gre. In še takrat bom segel po pasti, ki naj bi ujeto žival tudi usmrtila.

menim, da bi morali prav vso Slovenijo zavarovati in jo proglasiti za naravni park Evrope.« Še manj pa se Slovenci zavedamo, niti vsi lovci ne, človeške sreče, da nam je doživljanje divjadi mogoče domala vsak dan, skoraj za hišo, tako uspelo se pri nas še prepleta divjina s civilizacijo. Vse to nam omogoča naše največje, žal tudi edino veliko naravno bogastvo: gozd! Gozd, ki pokriva dobro polovico naše zemljice; gozd, ki je edini

Foto M. Mikec: V snežnem metežu

porok za kakovost našega ozračja; gozd, ki bi ga morali brez izjeme čuvati kot punčico svojega očesa, delamo pa z njim ponekod kot svinja z mehom. Ta naš gozd mi je prinesel v življenju že nešteto prigod, ki bi se vsakemu Parižanu, Londončanu, Newyorčanu in podobnim nesrečnim ujetnikom civilizacije za vselej vtisnile v spomin, mi razvajenci pa že naslednjega dne komajda še vemo zanje. Naj vam opišem dva zaporedna bežna dogodka iz zimskega gozda, dve bežni srečanja z njegovo jelenjadjo.

Prvega dne smo lovili pod vodstvom nadlovca Ivana Grajša iz Dolge vasi pri Kočevju. Če ga poslušam, je vsaka njegova pretehtana zgodba, vsaka beseda kot napet

roman, ki pa ga potrjujejo neizpodbitni dokazi. Ne vem, da bi premogli Slovenci njemu podobnega. V dolgi vrsti njegovih srečanj z jelenjadjo, volkovi in drugo divjadjo imajo posebno mesto medvedje: kar 28 z varne visoke preže od lovskih gostov obstreljenih medvedov, večinoma deviznih, sta sledila po cele dneve, dotekla in dostrelila z njegovim prav neverjetnim krvoslednikom, brakjazbečarjem Kastorjem, s tem njegovim »zlatim generalnim«, kakor mu pravi. Vsakič v življenjski nevarnosti, kajti prav vsak obstreljen medved preganjalca takoj napade. Kdo ve za ta tiha, a prava junaštva? In če ve, kdo jih priznava in ceni, kakor jim pritiče? Tako mi je vsak lovski korak z Grajšem, pošteno rečeno za Grajšem, izreden užitek. Tistega zim-

skega dne lani nad Glažuto sem z njim doživel tole »malenkost«. Postavil me je na široko, proti vzhodu odprto sneženo sedlo. Prvi jutranji svit je že ožarjal belino pred menoj, rahla zarja je oznanjala bližnji prihod njegovega veličanstva Sonca. V ozadju je mrko stal smrekov gozd, temna kulisa pod še sivim zahodnim nebom. Kmalu je pridrvelo z brega, a v gozdni temini. Izginilo je skrivnostno, kot je bilo prišlo, in zopet je zavladal absolutni mir gozda. A ne za dolgo. Že zaslišim šum, hrestajoče gonjačeve korake. Tedaj pa se v zraku znajdejo glasovi še drugih korakov, drugačnih, hitrejših, lahkotnejših. Ni košutarija to, nemogoče, le jelen stopa tako in sam je. Res je bil. Prišel je natanko po meji med jutranjo zarjo na snegu in gozdno temino za

seboj. Čudovitih dolgih korakov, kakor da plava, glavo dvignjeno, z rogovjem, da rajši ne pomislim več nanj, kapitalen, v največji moški moči.

Prikazen obstane, v vsej svoji silovitosti. Prav vame zre, a čutiti me ne more, veter, njegova edina obramba, je to pot na moji strani. Kako slepo nepredvidni smo včasih jeleni brez čutne pameti naših košut! Zimski kožuh zamolklo rdi v jutranji zarji, križa ga nitni križec merilnega daljnogleda. Samo varovalko odprem, samo rahlo pritisnem, pa si moj, ti lepotec Narave! Toda dovoljen je le gojitveni odstrel »škart« jlena, kakor pravi civilizirani človek, ki v Naravi danes sam postaja iz rodu v rod telesno bolj in bolj škart. A tudi tako si moj, še bolj moj, kot če bi zdajle legel mrtev. Ko da si mi prišel voščiti lovski blagor za leto, ki prihaja.

Jelen počasi povesi glavo in mirno odkoraka v breg za menoj. Še dolgo slišim njegov krepki korak po osrenjenem snegu. Ko odprem oči, je meja med soncem in senco prazna in pusta. Lovčeva duša pa je polna in slovesna. Kdo se more meriti z njim v doživljanju čudes narode!

Drugi dan. Natanko na meji med soncem in senco me je postavil lovovodja. General je to pot. In generali so vselej po svoje odločali o meji med soncem in senco, življenjem in smrtjo.

Na sedlu med Krvavškim gričem in Lomnikom sem to pot, v mokrških gozdovih. Komaj dvajset kilometrov od »bele Ljubljane«, pravkar toneče v strupenem smogu* svoje večne megle, smrti bolnikov in starcev. Tu gori pa je zimski zrak slasten, dišeč, opojen, poln smole, dehteče smrekovine. Tudi trohnobe, a ne mrliške, tem-

več lesne trohnobe, tiste, ki oplaja življenje gozda.

Natanko na mejo med soncem in senco sedem, za smreki dvojčici. Tako bom najbolj neopazen za vse živo. Naslonim se na dobri les, zaviham ovratnik. Prvi dan zime je danes, najkrajši dan leta, najtišji dan življenja v Naravi. Lovski tovariši so bili odšli, sam sem ostal. Tako neznansko tiho je, da vsak najmanjši človekov zvok tišino moti uničujoče.

Po meji med soncem in senco vodi številna sled jelenjadi. Letos je v Krvavih pečeh požrla pridelkov toliko, da so ljudje pridrli na občino, naj kar Lovska družina Mokrc prevzame in živi nje in njihove otroke. Zato nam je občina odstrel sama povišala in narobe bo, če ga ne izpolnimo.

Zašumi po snegu na levi. Srnjad je, sodim po brzini korakov. V Pusti laz beži, predaleč, ne vidim je. Pa zopet z desne. Sedaj vidim: srna je, mlada, sama. »Jalovka« radi pravimo takim v opravičilo strela. A srnjad jalovosti ne pozna, prekratko je njeno življenje. Le sovražna sila narave pozna tiste, ki ji pobirajo naraščaj, od spomladnih deževij do medveda, stradanege v brlogu. Puška ostane na kolenih, le daljnogled sledi eleganci gibov te hčerke narave. Že se izgublja v senco. In zopet je tiho, še tišje kot poprej, kakor mehke tople sanje.

Iz blažene dremavice me vrže šum številnih hitrih korakov. V hipu sva eno z mojim starim ameriškim woodsmasterjem, tem jeklenim »gospodarjem gozdov«. V njegovi cevi čaka povelja krogla, ki sem ji bil sam po svoji glavi skoval glavo tako, da naj divjad strela ne sliši več, tako bliskovito naj ji prereže vse niti življenja. Že jih vidim, naravnost k meni dero s Krvavškega griča, tisti bodo, ki Krvavcem uničujejo pridelke, krompir po najnovejšem. Deblo in telesa se prepletajo kot živa šahovnica. Katera je kraljica? Kdo kmetje?

Tu so, že blizu, odločiti se moraš, sicer se zalete prav vate. Muha išče, najde, izbere. Nekaj udari v trop, zrak se stekleno prekolje. Veliko temno telo se vrže v zrak, trešči v deblo, obleži negibno. Sam ne razumem prav, sem mar streljal? Tudi oni ne razumejo, kot nori se vrtničijo, odskočijo, obstanejo kot ukopani, vsi repi proti meni, vse glave vprašujoče nazaj proti meni. Še štiri ognje premore gospodar gozdov, dovolj za vse, a kdo jih bo lepotece preplašene streljal od zadaj, čeprav jih občinski plan odstrela terja še vse. Sédem nazaj. Sedaj so me opazili, udrojo v desno, naravnost h generalu. V novo pogibelj, ki kmalu tresne skozi mrzli zrak.

Za debлом tam pred menoj pa se iz pordčelega snega v poslednjem vzgibu že mrtvega življenja še enkrat dvigne glava košute. Velike globoke oči se še enkrat zableste v soncu, prav vame se upre mrtvi pogled, nato pa glava vdano leže za vselej. Za vselej iz sonca življenja v senco smrti, na končno pot vsega živega. Stopim k njej, pobožam prekrasno mrtvo teme, elegantni dolgi vrat. Kolika škoda, da ljudje ne znamo več živeti v sožitju z vami, vi prečudoviti naši polbratje.

»Pa smo ljudje res zločinci,« uide trdemu generalu, ko pride pogledat. Ne vem, kaj je pomenil rahli njegov nasmeh ob pogledu na nujni naš plen: veselje pralovca ali bol kulturnega civiliziranca. Le kaj sva naredila z »gospodarjem gozdov«? Dobro delo za Človeka ali zahrbtnen zločin nad Naravo?

* Smog je sestavljenka iz angleških izrazov za dim (smoke) in meglo (fog).

Moje najlepše silvestrovanje

Po prvi svetovni vojni, še bolj pa prej, je bilo navadnemu zemljanu težko priti do odstrela gamsa, kajti vsa planinska gamsja lovišča na Gorenjskem so imeli v zakupu bogataši, večinoma tujci. Le redke lovec domačin je imel take zveze, da je bil povabljen na gamsa. Zato bi morali iskati izkušene lovce gamsarje med takratnimi lovskimi čuvaji, ki so 50 in več let živeli tako rekoč med gamsi. Žal, večina teh lovi že v večnih loviščih. Da mi je bil — kot malemu zemljanu — omogočen lov na gamse, se moram razen drugim mojstranskim lovcem predvsem zahvaliti pokojnemu poklicnemu lovcu Janezu Klinarju, po domače Bržotnu z Dovjega pri Mojstrani. On mi je namreč odstopal odstrele svojih deputatnih gamsov. Bržoten je bil prava gorenjska korenina. Ko sva zalezovala gamse po planinah, je on s sedmimi križi ves dan gazil pred menoj sneg, večkrat še globlje ko do kolena. Mene, več desetletij mlajšega, ni pustil naprej. Če je bila sila, je nesel tudi po dva gamsa. Ko je bil star 82 let, sem ga nekoč opazoval na njihovem vrtu pri pobiranju jabolk; pripogibal se je urno kot dvajsetletni mladenič. Bil je mirnega, resnega značaja. Po cele ure sva lazila po planinah, ne da bi spregovorila besedo. Samo ob izrednih priložnostnih, če je bil lov zelo uspešen, je pri zadnjem pogonu tudi zapel. Zelo rad je uporabljal besedici »no ja«, z njima je izražal veselje ali žalost, skrb in zadovoljstvo. Umril je v visoki starosti 92 let. Pokopan je na dovškem pokopališču. Njegov lepi značaj najboljše označujejo besede, vklesane v nagrobni kamen:

*V lovstvu zvest, spodbuden lik,
v domu oče plemenit vodnik.*

Precej gamsov sem uplenil okrog novoletnih praznikov. Čeprav je lov na gamsa v tem času zaradi snega in mraza naporen, je vendar lovski užitek velik. Ni lepše slike

kakor črn gams v belem snegu. Poleg užitka pa nam nudi kar dve trofeji: roglje in čop. Za res lep gamsov čop iz samo najdaljših dlak so potrebni 3 gamsi kozli. Vse dlake morajo biti enake barve, tudi v tako imenovanem cvetu so različne. Nekaterne dlake so mehke, svilene, druge zopet grobe. Sam sem si zvezal par izredno lepih gamsovih čopov. Kljub temu, da nekateri nepoznavalci lovskih običajev trdijo, da je nošnja gamsovega čopa nemški običaj, si ga s ponosom zatakнем za klobuk, ker vem, koliko kapljic znoja visi na vsaki dlaki.

Kmalu po prvi svetovni vojni sem prišel za novoletne praznike domov na dopust. Seveda je bila moja prva pot k prijatelju Bržotnu. Vesel me je sprejel in takoj prišel k stvari, ki me je seveda najbolj zanimala. »Jutri zjutraj ob sedmih greva, nimam še niti deputatnega srnjaka niti gamsa,« je rekel. Seveda me ni mogel z ničemer bolj razveseliti.

Jutro je bilo krasno, nebo čisto kot ribje oko, snega komaj za ped. Komaj sva prišla iz vasi, se nama je nudil krasen pogled na Julijce, ki jih je obsevalo vzhajajoče sonce, dolina Vrat pa je bila še v senci. Toda najina pot je vodila v Karavanke. Prišedši do potoka Mlince, obrežje je bilo zaraščeno z grmovjem in deloma smrečjem, pravi Bržoten: »No ja, tukaj bova poskusila na srnjaka.« Naroči mi, naj po možnosti streljam srno (takrat je bil lovni čas za srnjad do konca decembra), češ da je škoda mulastega srnjaka. Grem na znano mi stojišče, Bržoten malo poropoče in že je bil srnjak pred menoj. Ker ni bilo srne, je pač on moral dati življenje za »deputat«. Srnjaka iztrebiva in obesiva na drevo, midva pa naprej po kolovozu, ki je bil dobro izhojen, skoraj gladek. Kajti kmetje po njem sankajo s sanmi iz rovtov seno, ker je spravilo v snegu lažje kakor po kopnem.

Ob poti so sledovi zajcev in srnjadi, ki hodijo pobirat raztreseno seno.

Prideva do nekaj sto metrov dolge, navpične skale, pod njo razmetano skalovje in grmovje, kjer so se rade grele lisice. Bržotna prime deputatna mrzlica in pravi: »No ja, poskusiva še na lisico.« Načrt je bil hitro narejen. Grem naprej in se postavim na stojišče ob koncu skale, kjer mi je že nekoč lisica tik pred strelom zginila v rov, za katerega tedaj nisem vedel. Komaj je Bržoten nekajkrat zakašljal in udaril s palico po skalah, je bila lisica že pri meni. Po strelu obleži na mestu. Bil je izredno lep lisjak. Zvežem mu noge in odidem. Na kolovozu me je že čakal Bržoten. Z besedicama »no ja« je izrazil svoje zadovoljstvo, saj je lisjak tudi spadal k deputatu. Z izkupičkom ene same lisice kože si se takrat lahko oblekel od nog do glave s perilom vred. Lisjaka obesiva v košato smreko in nadaljujeva pot, da končno doseževa najin glavni cilj — gamsa.

Dospeva do zadnjega rovtva, že skoraj na gozdni meji, pa sva tako rekoč že v gamsjem revirju. Bržoten predlaga, da bi bilo treba nekaj pomalicati. Sedeva na prag svisli in izvlečeva iz nahrbtnikov dobre. Bržoten, kakor po navadi, kuhano slanino in domač kruh. Vedno je zatrjeval, da je to najboljša jed, ker ne žeja. Seveda sva pred malico potegnila vsak požirek slivovke. »Da se ne prehladiva,« je dejal Bržoten. Tega njegovega nauka sem se vedno zvesto držal. Kolikokrat sem na lovu, zlasti na gamse v prsku, ves preznojen čepel na vetru in trepetal kakor šiba na vodi, a prehladil se nisem, ker sem prej naredil pošten požirek »kačje sline«. Prehladil pa sem se, toda ne na lovu, če sem namreč zaradi zamude stopil malo hitreje do pisarne, ki še ni bila zadosti segreta,

Pisec z Bržotnom (desno) po uspešnem lovu

Opoldan sem že nesel prehlad in nahod domov; kajpak, manjkal je tisti požirek.

Pred nama se je razprostiralo pobočje Rožce. Bržoten pojasni, da bova hodila po levem robu globoko vrezane doline. Kakor navadno, Bržoten prvi zagazi v sneg, ki ga je bilo tukaj že skoraj do kolena. Previdno lezeva navkreber v kritju roba in od časa do časa previdno oprezujeva v nasprotni breg ter v dolino. Ko ponovno na trebuhu ležeč gledava čez rob v nasprotni breg, zapaziva tropič gamsov v primerni daljavi. Vedoč, da ob tem letnem času pri tropu ni kakega močnejšega kozla, bi streljal tudi staro jalovo kozo. Toda, še preden sva jo v tropu ugotovila, so gamsi že začeli nervozno stopicati sem ter tja in se končno pognali v beg. Bržoten mi naroči, naj hitro stopim naprej, da jih na ovinku morda prehitim. Še preden pa prilezem do ovinka, zapazim na moji levi, vrhu skale, gamsa. Ležem v sneg in pogled skozi puškin daljnogled mi pokaže, da je kozel vreden strela. V skalnih stenah jekne strel.

Kozel se vzpne in omahne v sneg. Bržoten je mislil, da sem streljal na gamse, ki sva jih poprej videla. Povem mu, kje sem streljal in da gams leži. Prišedši do gamsa, najprej oceniva trofejo, ugotoviva strel in previdno izpuliva čop. Čop zavijeva v papir in ob zavitek pritrdiva palčici, da se dlake ne bi polomile. Pripravim se, da bi gamsa iztrebil, toda Bržoten mi ne pusti, ker ima še druge namene. Plen vleče po snegu do bližnje skale tako, da pušča krvavi sled. Tam ga šele iztrebi. Iz nahrbtnika privleče past in vrečko, napolnjeno z mravljiščem. Pod previsno skalo nastavi kuni past, jo pokrije z mravljiščem, gamsovo drobovino pa razmeče naokoli. Pravi, da gre kuna veliko raje v past kakor lisica. Na lovih ali obhodih sva večkrat tudi pregledovala nastavljene pasti in dostikrat našla ujeto kuno. Spominjam se, da sva nekoč našla v pasti samo glavo, vse drugo pa so požrle kune same ali druge roparice. Velika škoda, saj je kunji kožušček takrat predstavljal že lepo mesečno plačo.

Najin cilj je bil dosežen, zadovoljna sva se vračala proti domu. Dokler nisva imela vseh treh »deputatov« na hrbtu, je še kar šlo in tudi pozneje se nisva pritoževala, saj lovec težo plena kar dobro prenese. Na razgledni točki nad vasjo, svojčas smo rekli »Na počivališču,« odloživa plen, da se odpočijeva. Nudil se nama je krasen razgled: pod nama Dovje in Mojstrana, nasproti Triglav, globoko pokrit s snegom in ves ožarjen od poslednjih žarkov zahajajočega sonca. Tedaj začne pri farni cerkvi na Dovjem pritrkavati k novoletnemu prazniku. Globoko ganjena in prevzeta od lepote si seževa v roke in si voščiva srečno, zdravo in lovskih uspehov polno novo leto. Tako iskrenega, prisrčnega, lahko bi rekel slovesnega novoletnega voščila nisem doživel ne prej, ne poslej.

Na poti domov skozi vas nisva tega uspešnega lova »zalila« v gostilni, ampak sva stopila domov, k svojim dragim. Sezul sem »grifanke«, čevlje s pribitimi derezami na petah, in zlezel za peč. Gorenjske kmečke peči imajo namreč teme dvignjeno, okrog njega je pa zapeček za ležanje. Teme štajerske ali dolenjske peči pa je povsem ravno, zato Štajerc ali Dolenjec zleze »na« peč, Gorenjec pa »za« peč. Dobra pokojna mama mi je prinesla pečeno krvavico in čaj. Potem sem se zleknil za pečjo in toplota mi je zaplala po utrujenih udih. Še enkrat sem v duhu preživljal dogodke tega mojega najlepšega silvestrovega in prijetno sladko mi je bilo pri srcu.

Peter Dobrila — ilustriral Saša Dobrila

Blažev Martin

XI.

Hlapec Tone ni bil tiste vrste človek, ki obesi vse na veliki zvon. Če so Grubeljčani kdaj vprašali, odkod Martinu denar za tako drago zabavo, kot je lov, je le skomignil z rameni ali dejal: »Eh, pri Blaževih se že najde kak stotak.« Na tihem pa si je mislil: pride čas, ko boste zvedeli tudi to.

Navidezno je življenje pri Blaževih teklo v najlepšem redu. Dekla Pepa je gospodinjala, skrb za gospodarstvo pa je Martin vedno bolj prepuščal Tonetu. Odkar mu je ta pomagal do lovišča, je vanj trdno zaupal, a lisjak Tone je spretno izrabljaj vse Martinove slabosti. Ko je seno na travniku dozorelo in je prišel najlepši čas za lov na srnjaka, je stopil k Martinu in mu ponižno dejal: »Gospodar, jutri je košnja in pohiteti bomo morali, da nas vreme ne prehiti. Boš pomagal?« Martinu je laskalo, da ga je Tone nagovoril kot gospodarja. Zravnal se je, stisnil obrvi in pomislil: Košnja? In jutri, ko bi morebiti dobil tistega šesteraka, na katerega me je opozoril Kavre. Na glas pa je dejal, ko se je obrnil k hlapcu: »Ali ne bi mogel dobiti kakega pomagača? Jutri ne utegnem.«

»Teško bo, težko, zdaj jih vsi potrebujejo. Pa bom vseeno poskusil, saj vem, kam te mika,« je uvidevno pristavil hlapec.

Martinu so se zasvetile oči: »Tone je dober človek, le čemu sem se ga včasih bal?«

Pepa pa je slutila, da pri Blaževih nekaj ni v redu. Sicer ni nikdar prav spoznala Toneta, zaupala mu pa ni. Večkrat je svarila Martina, kadar ga je dobila na samem, češ da naj se vendar bolj briga za gospodarstvo in manj za lov, če noče doživeti kaj neprijetnega. Na take opomine pa ji je navadno odvrnil, naj skrbi za gospodinjstvo, za gospodarstvo pa da bo že on. Blaževi da so imeli lov, odkar ljudje pomnijo, pa še nihče od njih zaradi tega ni propadel.

Martinovi odgovori so jo žalili in marsikatera solza ji je kanila iz oči.

Prvi junij. Nestrpno pričakovana lovna sezona se je začela. Na vzhodu je nebo bledele, prvi žarki vzhajajočega sonca so bodli izza gora. Zbor krilatih pevcov se je prebudil. V rosi travni je pela kosa, vmes se je oglašala osla in petpedikala prepelica. Na vasi je mukala živina, čakajoč na črednika, da jo odžene na pašo.

Ob vznožju Lepe gore, na prostrani senožeti, se je potegnila skozi travo rjava lisa in obstala. »Srna!« je pomislil Martin, ki je mirno sedel v rogovili košatega hrasta sredi senožeti s puško čez kolena. Njegove oči pa so strastno iskale naprej. Glej: na desni strani senožeti je izstopila druga žival. Srnjak! Obstal je ob kameniti pregradi, napeto poslušal in z nosom preizkušal zrak. Tedaj se je na hrastu skrivil Martinov kazalec in v travo se je zgrudil njegov prvi — postavno uplenjeni srnjak. Mla-

di lovec ni še dobro splezal z drevesa, ko je počil v žlebiču Lepe gore drugi strel.

Dobro uro za tem sta na Blaževem borjaču Martin in Miha odložila vsak svojega rogača. In ko je sonce stalo že visoko na nebu, je prisopihal k Blaževim tudi Kavre.

Martinov »prvi« lovski uspeh je zbudil med vaščani veliko pozornost in marsikdo si je prišel ogledat plen. Pri tem seveda nihče ni varčeval s pohvalo lovčema Martinu in Mihi. To je Martinu dobro delo; kar prevzel se je in sklenil je pripraviti vaščanom presenečenje.

Pri sosedovih je živela osamela, priletna Urška, ki je v svojih mladih letih služila v mestu pri »boljših« družinah, kjer se je naučila kuharske umetnosti. Na vasi so jo cenili in jo pogosto vabili na hišne slavnosti, da je pripravljala gostije. Nanjo se je sedaj spomnil Martin. Urška se je sicer — kakor po navadi — branila, slednjič pa le privolila in se odpravila k Blaževim, da pripravi pojedino.

Miha in Kavre sta odrla oba srnjaka, potem pa na borjaču pod košato lipo zbila iz desk dolgo mizo in klopi. Martin in Tone pa sta poskrbela za pijačo.

Dobre stare Pepe se je loteval obup, ko je gledala te priprave.

»Martin, takega razsipanja Blaževina ne prenese. Ovedi se, naj bo to zadnje, kar počneš. Glej, skoraj petdeset let sem pri hiši, pestovala sem te in kar imam, bo nekoč tvoje, samo dobro ti želim. Razen mene nihče ne ve, kdo te zalaga z denarjem. Vrni Tonetu čimprej; prodaj nekaj živine ali si izposodi v posojilnici, pa boš čez čas spet samostojen gospodar, neodvisen od Toneta. Pusti lov, dokler si spet ne opomoreš in poprimi na kmetiji!«

»Oh, Pepa, stari ste že, pa slabo vidite. Spomnite se, kdo je pa pomagal, ko sta nam poginila krava in konj, ko sta pogorela skedenj in senik! Vi pa hočete, da

ga spodim od hiše, ko mi je prav on pomagal iz stiske. Če vam kaj ni povšeči, greste lahko vi namesto njega.«

V starkinih upadlih očeh se je posvetila solza: »Martin, bog te ne kaznuj za te besede! Da pa ne boš mislil, da delam kaj za hrbtom, grem še danes. Pa se boš še spomnil stare Pepe...«

Martinu je bilo kar prav, da se je znebil nadležne starke, saj ga je hlapec Tone docela omrežil.

Drugi dan, v soboto popoldne, je Martin povabil vaščane na srnjakovo pojedino. Tega si Grubeljčani niso dali dvakrat reči. Prišlo jih je toliko, da so morali postaviti še klopi na lesenih kozah. Gostije so se udeležili seveda tudi povabljeni orožniki. Postajalo je vedno bolj veselo. Hlapec Tone je namignil svojemu mlademu gospodarju, naj bi Kamnarjev stopil po harmoniko, da bi se gostje tudi malo zavrteli, sam pa se je zmuznil na senik in skozi lino v svoji kamrici

opazoval veseli vrvež na borjaču. Zdaj zdaj je segel po oguljenih bukvicah in buljil v velike, okorno napisane številke. Očitno so mu ugajale, kajti z nasmeškom je obračal liste in si zadovoljno mel roki: »Ej, Martin, kar tako naprej!«

Ko je bila obrana zadnja kost in sod izpraznjen, so se gostje polnih ust hvale začeli razhajati.

»Naj živi naš Martin, bog mu daj zdravje in srečo!«

Danilo se je. Hlapec Miha se je zgubil v hlev pokladat živini, Kavre si je obesil puško čez ramo in odšel čez gmajno proti domu, dekleti, Mihčeva Cilka in Tonkova Polonica, pa sta pospravljali.

Brhka Cilka je že nekaj let skrivaj pogledovala za Martinom. Kadar sta se srečala, se mu je zapeljivo nasmehnila, da so se ji zasvetili beli zobje, povesila je oči in odbrzela dalje. Fant pa, kot bi bil slep in gluhi, se za čednega dekleta še zmenil ni, ker je bil s svojimi mi-

slimi le pri lovu, puškah in psih. Tisti večer pa se je v njem nekaj zganilo, k čemur je pripomogla tudi pijača. Zapazil je zalo Cilko. S pogledi je sledil vsaki kretnji njenega vitkega života in se plaho ustavljal na belem predpasniku, ki so ga napenjale deviške grudi. Pa tudi Cilkine srnje oči so iskale Martina. Kadar sta se njuna pogleda srečala, je postalo obema nekam nerodno in kri jima je silila v lica. Martin je bil postaven fant. Ni še vasoval in se za dekleta ni zanimal, prav zato pa je bil deklinam še bolj všeč.

Sonce je že vzhajalo, ko so se zadnji pospravljali od gostoljubnega Martina, le Cilka si je še dala opraviti v shrambi. Fant je izkoristil priložnost. Doslej neznan hrepenenje ga je vlekel k njej. Tiho se je približal shrambi in vstopil prav v trenutku, ko je Cilka hotela oditi. Okrenila se je in se pri tem zadela s prsmi ob Martina, da ga je spreletelo. Pridušeno je zavrisnila in skušala odskočiti, a so jo že prestregle močne fantove roke, se ovile okrog njene pasu in jo potegnile k sebi.

»Cilka!«

»Martin!«

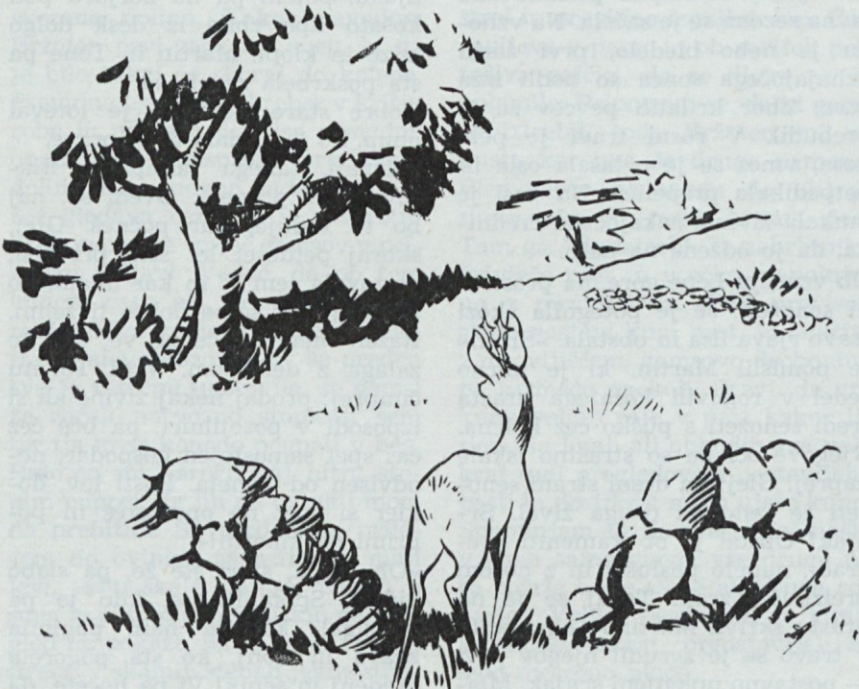
Njune ustne so se združile v dolg in vroč poljub prve ljubezni.

Tedaj je prišel še ves zaspan čez borjač Tone, stopil v vežo, se odkašljaj in s tem nehote predramil srečni par v shrambi.

Cilka se je vsa razgreta sprostila Martinovega objema in se plaho stisnila v temnejši kot. Martin pa je stopil za hlapcem v kuhinjo in se začel pomenkovati o pretekli noči. Takoj nato je prinesel Miha iz hleva golido namoženega mleka in z njo stopil v shrambo. Kaj, če najde Cilko? Martinu je postalo vroče, ko da bi ga zalotili z dekletom samim. Pa je Cilka že prej izrabila priložnost in se neopazno zmuznila proti domu, ne da bi jo kdo videl.

(Se nadaljuje)

Obstal je ob kameniti pregradi...

Po lovskem svetu

Ing. Anton Simonič

IX. mednarodni kongres zveze znanstvenih delavcev s področja lovstva v Moskvi

(Nadaljevanje)

Naslednji referat je podal dr. H. D. Pimlot iz univerze Toronto v Kanadi »Vpliv predatorjev (roparic) na populacije lovne divjadi in kožuharjev«, posvečen osnovnemu problemu lovskega gospodarjenja — vplivu mesojedov na produktivnost populacije divjadi in s tem v zvezi odnosu lovskega gospodarjenja do mesojedih vrst divjadi.

Avtor, ki je sam posvetil temu vprašanju nad 20 let resnega znanstvenega dela, je poudaril, da so se raziskovanja vpliva mesojedov na populacije lovne divjadi pričela v Severni Ameriki že pred 40 leti. Najintenzivnejša in najdalgotrajnejša raziskovanja je opravil Paul Errington na odnosu med pižmovko (Ondatra zibethica) in njenim glavnim zatiralcem minkom (Mustela vison). V prvih letih raziskovanja odnosov roparica—plen so Errington in njegovi sodelavci preučevali tudi vpliv predatorjev na nekatere vrste ptic iz rodu kur, ki žive v centralnem severnem delu ZDA.

Svojo najpomembnejšo študijo o pojavu predatorstva je Errington objavil leta 1946 z naslovom »Predatorstvo in populacije vretenčarjev«. Izmed njegovih številnih publikacij je ta gotovo najpomembnejša, saj je vnesla nove ideje in izzvala številne diskusije med ekologi divjadi, obenem pa napeljala k številnim raziskovanjem vpliva roparic na populacije višjih vretenčarjev. Osnovno stališče, izraženo v tej Erringtonovi študiji, je, da predatorji (roparice) uplenijo pomemben delež svojih žrtev iz

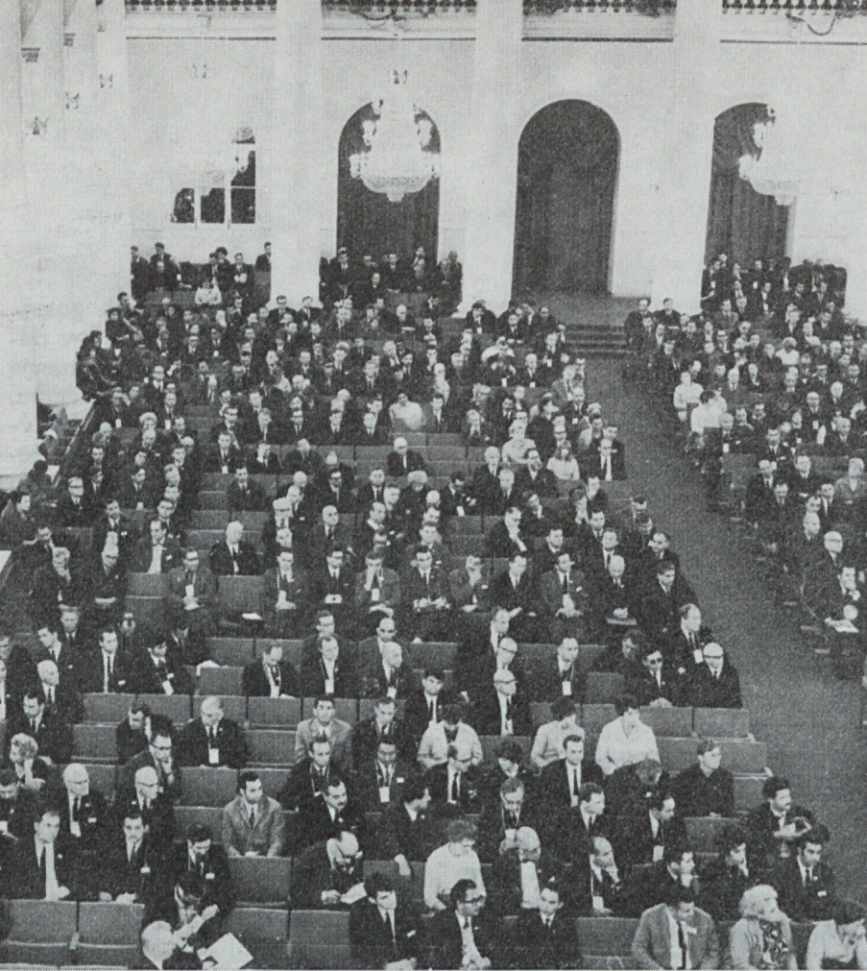
populacije le tedaj, če te žrtve žive v neprimernem, slabem okolju, na primer ob mejah svojega naravnega areala. Postavil je splošno pravilo, da roparice mnogo močnejše vplivajo na populacije nižjih vretenčarjev kakor na populacije vrst z izrazito teritorialnostjo. Errington je trdil, da pri vrstah, ki kažejo izrazito teritorialnost (npr. pri nas srna) vpliv roparic predvsem kompenzira smrtnost iz drugih vzrokov (npr. bolezni) takoj močno poraste, če ni roparic. Errington je često poročal o predatorstvu rodu Canis (psov) na veliki divjadi. S tem v zvezi je predpostavljal, da je mogoče domnevati, da roparstvo volkov na pripadnikih rodu Cervidov (jelenov) ni vedno kompenzirajoče narave. Omenil je, da resni sumi nakazujejo, da ima vpliv volka depresiven učinek na populacijo rodu Odocoileus (naši srni zelo soroden rod jelenov, ki jo nadomešča v Severni Ameriki).

H. Pimlot je svoja proučevanja v preteklih 20 letih posvetil predvsem preučevanju ekologije velike divjadi in volkov. Najbolj intenzivno je raziskoval vzajemni odnos volkov in belorepega jelena (Odocoileus virginianus) v Algonquin-skem naravnem parku v Ontariu — Kanada. Glavni plen volka v tem okolju so bili belorepi jelen, los (Alces alces) in bober (Castor canadensis). Njegova proučevanja so dokazala, da je odnos roparica—plen glavni regulator optimalne višine in strukture populacije divjadi. Na podlagi konkretnih

raziskovanj je pri lovskem gospodarjenju mogoče vzdrževati v danem okolju primerno razmerje med mesojedi in njihovim plenom, kar zagotavlja veliko produktivnost populacije. Dognal je, da želena ravnotežje v okoliščinah, ko jeleni sestavljajo nad 80 % hrane volkov, leži približno pri razmerju 1 volk na 100 jelenov, če pa je glavni plen volka los, je ravnotežje vzpostavljeno z razmerjem 1 volk na 30 losov.

Za tem referatom je nastopil dr. P. Perret iz Kanadske službe divjadi s prispevkom »Ocenenje vne okolja za divjad v Kanadi«, torej s prispevkom o izvedbi neke vrste bonitiranja lovišč v Kanadi. Perret je poudaril, da tudi v ogromnih prostranstvih redko naseljenih območij Kanade postaja vse bolj aktualno vprašanje lovske taksacije, bonitiranja okolja in odnosa divjadi do drugih dejavnosti. Da bi zadostili tej potrebi, so v Kanadi storili prvi korak k proučitvi in opisu različnih okolij ter njihovi klasifikaciji po pomenu za lovstvo. Perret je poudaril, da rešitev tega vprašanja brezpogojno zahteva poznavanje drugih področij in dejavnosti kot tal, gozdarstva, rekreacije ter socialnih in ekonomskih činiteljev, ki vplivajo na ljudi, živečih v teh predelih.

V Kanadi so začeli to vprašanje reševati v okviru »Kanadske inventarizacije ozemlja«, ki ima poseben odsek za lovstvo. V programu inventarizacije je predvideno kartiranje in opis ozemlja po njegovi sposobnosti za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in rekreacijo. Klasifikacija območij glede na možnosti, ki jih ima v njih divjad in ob upoštevanju vseh ostalih činiteljev okolja gre od I. kot najboljšega razreda pa do VII. razreda, ki ima najskromnejše možnosti za uspevanje divjadi. Ko bo ta program izveden, bo postal osnova za razvoj kvalitete in kvan-

Udeleženci kongresa na plenarnem zasedanju v Moskvi

titete divjadi v prihodnosti. Posebno velika, redko naseljena območja, neustrezna za kmetijstvo, imajo velike možnosti za razvoj gozdarstva, lovstva in turizma. Zanimiv referat na plenarnem zasedanju je imel dr. Leutpold iz Švice z naslovom »Etiologija in lovsko gospodarjenje«. Referat je bil posvečen razmeroma novim vprašanjem v lovstvu. Uspehi sodobne etiologije ali vede o ravnanju in vedenju živali in njihovi adaptaciji v populacijah so bili doslej v lovstvu malo upoštevani, čeprav — kakor pravi avtor sam — že lov zahteva čim boljše poznavanje vedenja živali in je poznavanje ravnanja živali uporabljal že pračlovek. Uvodoma je avtor obrazložil osnovne pojme etiologije, ki kot veda o vedenju in ravnanju živali vključuje morfologijo, mehanizem in funkcijo vedenja. Pri etiologiji so za lovstvo posebno pomembni funkcionalni aspekti in še posebej adop-

tivne vrednosti, ki vodijo raziskovalca v ekologijo. To je v bistvu uporaba ekoloških principov v populacijah divjadi in njihovih rastiščih. Ravnanje oziroma vedenje živali je mogoče raziskovati na posameznih živalih, skupini ali na živalski populaciji. Proučevanje posameznih živali podaja normalno shemo vedenja in ravnanj živali. To za lovca profesionalca v lovskem gospodarjenju ni posebno pomembno z izjemo v primerih, ko odkloni od normalnega nakazujejo bolezenski pojav ali dajejo sklepati na porušeno biološko ravnotežje. V merilu populacije (socialno ravnanje) služi odnos do skupnosti kot sredstvo komuniciranja med posamezniki in združuje individuum v skupnost s predpostavljanim socialne organizacije. Ta pojav socialne organizacije (kot teritorialnost, razporeditev po rang) in njena funkcija sta tesno povezana z različnimi ekološkimi aspekti,

ki so lahko velikega pomena za lovsko gospodarjenje.

Tradicionalno ravnanje v živalski populaciji posreduje informacijo o bistvenih potezah rastišča ali individualnega teritorija danih živali. Z ozirom na to postane lahko eliminiranje večjega števila starih živali kot posledica tega ali onega lovsko gospodarskega ukrepa škodljivo za dano populacijo, ker prekinja tok informacij, ki se prenašajo od ene generacije do druge. Teritorialno ravnanje je velikega ekološkega pomena. Posledica tega je namreč enakomerna razdelitev razpoložljive hrane med posameznike ali socialne enote (npr. trope), ki naseljujejo različna območja (teritorije). Taka organizacija populacije omogoča enakomerno razdelitev populacije po površini rastišča, kar preprečuje — ali vsaj znižuje — pretirano izkoriščanje hrane v posameznih predelih. Teritorialnost lahko sproži mehanizem za reguliranje obsega populacije z izseljevanjem odvečnih živali v mejna slabša rastišča, kjer so njihove možnosti, da preživijo, občutno manjše. Konkurenca za teritorije pa tudi znižuje število živali, ki se aktivno udeležujejo reprodukcije in zagotavlja selekcijo živali (predvsem med samci), ki so najprimernejše za razmnoževanje. Teritorialno ravnanje lahko povzroča tudi stimulanse za vedenje, ki so važni za uspešno reprodukcijo. Vplivajo namreč fiziološko.

Hierarhija dominacije ima delno podoben ekološki efekt kakor teritorialnost, posebno z ozirom na selekcijo samcev, ki se aktivno udeležujejo razmnoževanja. Ta pojav ravnanja živali omejuje število samcev z učinkom »psihološke kastracije«. Zaenkrat so drugačni vplivi populacijske hierarhije in s tem njihova ekološka vloga še neznan in bo nujno nadaljnje raziskovanje teh vprašanj.

Ugotovljeno je tudi, da imajo pojavi skupnega predženitovanjskega

vedenja stimulativen efekt na reprodukcijo, posebno pri ptičih, ki gnezdiyo v kolonijah. V skrajni meri je zato celo uspeh razmnoževanja vsaj delno v razmerju z obsegom kolonije.

Sinhronizacijo reprodukcije, pri kateri stimulanska ravnanja domnevno igrajo veliko vlogo, smatrajo kot prilagoditev v obrambi proti roparicam.

Motnje socialne organizacije in spremljajoči jih odkloni od normalnega vedenja lahko nakazujejo nastajajočo situacijo pritiska (stress situacijo) npr. zaradi velikega porasta populacije po obsegu in gostoti. Ta pojav pa zaenkrat pri lovnih živalih še ni bil dovolj proučen.

Doslej obravnavanih pojavov vedenja živali sicer ni vedno mogoče uporabiti v praktične namene, a zelo pomembno je, da ekologi poznajo njihove ekološke vplive.

V praktični uporabi pri gospodarjenju pride v poštev oglašanje živali, po katerem je možno ocenjevati številčnost. Vedenje živali je praktičnega pomena pri opazovanju populacij, kontroli bolezni in škodljivcev in tudi pri zaščiti kultur. Avtor je opozoril, naj izvajanje lova čim manj ruši organizacije in strukturo populacije, ker porušenje strukture in socialne organizacije lahko povzroči resne ekološke reperkusije, zlasti glede reprodukcije. Zato naj bodo pri lovu po možnosti odstreljene predvsem živali, ki v določenem času v skupnosti nimajo velike vloge. Proučevanje vedenja torej daje ekologu vrsto koristnih informacij, ki mu lahko služijo pri vodenju lovskega gospodarjenja. Lahko pa ugotovimo, da so ekološki pojavi ravnanja in organizacije skupnosti premalo proučeni in da bo potrebno na tem področju še veliko raziskovalnega dela, pri katerem bodo morali sodelovati ekologi in etiologi. Iz tega skupnega dela se bo razvila eko-etilogija —

veda, ki bo uporabna v praktičnem lovskem gospodarjenju.

Pomemben referat na plenarnem zasedanju je imel član Akademije znanosti ZSSR helmintolog K. J. Skrjabin »Preventivni ukrepi pri preprečevanju širjenja helmintoz med lovno divjadjo«.

Helminti, ki obsegajo več tisoč različnih vrst, so v stanju parazitirati v različnih organih in tkivih človeka, vseh vrst domačih in divjih živali kakor tudi sladkovodnih in morskih rib. Povzročajo resne bolezni ter resno škodo ne le na vseh živalih, temveč tudi na zdravju človeka. Izgube, ki jih helminti povzročajo divjadi, so ogromne. Po Siefkeju je v Nemčiji 40 % pogina srnjadi pripisati strongylidom, podobno je v Litvi. Karns navaja, da 20 % poginov losov in jelenov v ZDA in Kanadi povzroče pneumostrongylidi, Valentinčič je ugotovil, da ti paraziti povzročijo 50 % vseh poginov srnjadi v Jugoslaviji, v Podmoskovju pa je Rykovski ugotovil, da jim je pripisati 40 % smrtnosti med tetraonidi. Razen smrti pa helmintioze povzročajo upadanje plodnosti, izgubo teže in pripravljajo telo divjadi za napad raznih infekcij.

Zato je nujno napade teh parazitov stalno kontrolirati med divjadjo v loviščih, naravnih rezervatih in parkih. Potrebno je uvesti sanitetno preventivne ukrepe za preprečevanje širjenja teh parazitov med divjadjo in če je mogoče, pričeti tudi z zdravljenjem. Za preprečevanje širjenja je potrebno organizirati dezinfekcijske bariere in karantene, da se prepreči prenos iz naselij v lovišča. Omejiti in kontrolirati je treba tudi pašo domačih živali v loviščih. Občasno je nujno dezinficirati krmišča, solnice in napajališča, kjer se koncentrira divjad. Proti tem parazitom je treba poskusiti učinkovitost raznih sredstev, ki se lahko dajejo divjadi v krmo. V boju s

helmintiozami je doslej zbranih le malo izkušenj, a posamezni, čeprav redki uspehi kažejo, da jih je možno aktivno preprečevati. Akademik je navedel primer dr. Rykovskega, ki je uspel v območju Kaluge preprečiti okužbo losov z boleznijo parafasciolopsosis tako, da je z ureditvijo umetnih napajališč v velikosti 0,1 do 0,5 ha na 1000 do 1500 ha površine izključil kontakt losov z moluskom *Coretus cornutus*, ki je vmesni gostitelj prenašalca bolezni. Ta vmesni gostitelj živi v rekah in potokih, ki so jih losi obiskovali v času suše in se tam okužili. Ko pa so jim uredili napajališča, ki so imela vodo vse leto, niso več tja zahajali in okužba je bila izključena.

Drugi uspeh je dosegel finski lovski strokovnjak Tapio Lampio, ki mu je uspelo na nekem otoku zatreti protostrongyloso pri severnem zajcu. Na otoku so uredili krmišča, kjer so se pozimi koncentrirali zajci. Spomladi so tla, pokrita z iztrebki, dezinficirali in tako uničili parazite v iztrebkih. V treh letih so na ta način bolezen na otoku zatrli. Vse to kaže, da je s poznavanjem bioloških in ekoloških pogojev, v katerih živi divjad, ter s spoznavanjem parazitov in njih gostiteljev možno proti takim boleznim tudi ustrezno ukrepati in jih preprečevati.

(Se nadaljuje)

Lovski oprtnik

V stiski

*Lovec, odpri srce, nakrmi me,
ker glad in zima preganja me!*

To so drobni in slabotni glasovi ptic pevk, glasovi male divjadi kakor tudi velike plemenite divjadi.

Lovec, ti si poklican, da prvi prisluhneš tem glasovom, glasovom umirajočih kljunčkov ter grl v zametih in oklepah krute zime. Ne sramuj se dati vrečo ali koš na ramo, ko gre za življenja — življenja tvojih varovancev. Žrtvuj vsaj kako uro, kak dan! Pomagaj razkopati snežno odejo vsaj eni kiti jerebic ali fazanov, založiti krmišče srnjadi ali jelenjadi! Klici so slabotni in ne odlašaj predolgo, da ne zamro. Ne dovoli, da te pregluši hrup mesta ali omami toplota in zadovoljstvo ob pogrnjeni mizi! Misli že sedaj na prijeten dopust — da ne bo pust — ampak dopust v živi naravi!

Lovec-kmet! Tisočerokrat ti vrnemo tvojo pomoč. Ko boš oral in sejal, ves znojen in izmučen, ti bomo pele, čebljale in te bodrile.

Tarejo te gospodarske stiske in se oziraš po zavezniških. Najdeš jih pri nas, ko bo pomlad... A sedaj te prosimo, mi brezdomci, drobne ptice, pomagaj!

Klici prihajajo od vsepovsod, kjer gospodari snežni metež krute zime. Ali jih slišite? Si bil sam kdaj lačen in prezebel, brez strehe in zavetja — preganjan ko zver? Ako ti je bilo življenje naklonjeno — pomagaj drugim! Ako si sam okusil stisko, ne dovoli, da jo okušajo tudi drugi — tvoji varovanci.

Samokritika: Ponašam se, da sem lovec in to še za zgled drugim. Ali sem slišal te klice? Ali sem opravil svojo dolžnost? Bom smel prihodnjo pomlad v naravo in med divjad s ponosom in notranjim zadovoljstvom? Ali se bom moral morda sramovati zaradi neizpolnjenih svojih dolžnosti — do pomoči potrebnih v stiski?

Jožko Korpar

Naboji, ki jih ne bo več

V ZR Nemčiji po 31. 12. 1972 ne bodo več izdelovali pa tudi ne izvažali naslednjih nabojev:

6,5 × 54 M.-Sch., 6,5 × 54 Mauser, 6,5 × 58 Mauser, 8 × 56 M.-Sch., 8 × 57 I, 8 × 60, 8 × 64, 9 × 57, 10,75 × 68, 6,5 × 35 R Vlg., 8 × 57 IR, 8 × 57 R 360, 8 × 60 R, 8 × 65 R, 8,15 × 46 R, 9,3 × 72 R, 6,5 × 58 R, 6,5 × 70 R, 8 × 58 R, 6,5 × 52 R. Lovci z risanicami na te naboje naj se čimprej primerljivo oskrbe s strelivom. Tvrdba Dynamit Nobel AG (RWS) bo še naprej izdelovala krogle, smodnik in netilke, tako da si bodo lovci tulce tudi po letu 1972 lahko sami polnili. To pa zahteva veliko znanja, vestnosti in pripravo.

Nekatere od naštetih nabojev izdelujejo tudi na Češkem, v Švici, na Finskem itd., pa si bodo lovci z zastarelimi puškami lahko še nekaj časa pomagali od tam.

F. A.

Še enkrat o Noslerjevem izstrelku

V LOVCU št. 5, 1968, str. 148, smo lovci prvič brali o tej krogli, ki je dobila ime po svojem konstruktorju Noslerju. Poročilu je dodana povečana slika krogle tudi v prerezu. Mislim, da so mnogi lovci to brali, ker je nastalo živahno popraševanje po učinku te krogle. Zdi se mi pa, da mnogi nimajo preveč zaupanja v to ne preveč hitro in majhno kroglo, saj je njena hitrost ob ustju le okoli 800 m/sek. V št. 5-1969 tudi M. Trebec sprašuje o tehnični izvedbi, ker — kakor izgleda — tudi on nima preveč zaupanja v to kroglo. Po moji, sicer ne dolgi izkušnji, mislim, da si lovci brez pomislekov lahko nabavijo to municijo za puške kal. 7 × 65 in 7 × 57 in zlasti za češko bokarico tega

kalibra, ki je posebej prikladna za srnjad in divje prašiče. Originalna puška pa se posebno uveljavlja s svojo lepoto in kvaliteto. Pri nas se je ta krogla, uvožena iz Nemčije, dobila v treh variantah, od 9 do 11 g teže, izdelave RWS. Iz avstrijske tovarne »Hirtenberg« pa je prišla k nam v izdelavi DWS. Mislim, da si krogli po svoji konstrukciji ne razlikujeta, razen morebiti po zlitini tombaka, ker sta v barvi nekoliko različni. Lovci, vajeni na velike vojaške kalibre in težko kroglo, se na manjše lovske kalibre ne navadijo zlahka. Vsi vemo, da je težnja za čim manjšim kalibrom lovske risanice in z veliko začetno hitrostjo krogle. Zato so pa potrebne dolge cevi in močno polnjenje. Nosler je ta problem rešil s konstrukcijo krogle, ki ima enak učinek na živalsko telo kakor težka krogla z začetno hitrostjo čez 1000 m v sekundi. Njegova krogla ima plašč iz tombaka in dvodelno jedro (slika v Lovcu 1968, št. 5, str. 148 in v Lovcu št. 9/1969, str. 270). Sprašujemo se, če žival res obleži v ognju in smrt nastopi trenutno — seveda če je zadeta v sprednji del prsnega koša. V moji dveletni praksi z Noslerjevo kroglo RWS, 9 g težko, kal. 7 × 57 R, sem se prepričal, da je vse nezaupanje odveč. Vsak lovec brez skrbi strelja s puško tega kalibra in kal. 7 × 65 te krogle, ker se za ta dva naboja dobi municija z Noslerjevo kroglo. Ta krogla se v telesu razdeli na dva dela. Sprednji del krogle navadno prebije telo in naredi majhno izstrelno rano, da je meso malo poškodovano, medtem, ko standardne krogle naredijo veliko izstrelno rano. Drugi del, to je zadnji del krogle, se zmaliči in se razpre ter navadno spremeni

Foto I. Sepul

Noslerjevi kroglji, 9 g in 10 g, ter izstrelke v srnjaku na 80 m

smer v živalskem telesu. Ta del krogle navadno najdemo pod kožo nekaj centimetrov stran od izstrelne rane. Tako v živalskem telesu praktično delujeta dve kroglji in zato žival obleži v ognju. Če je žival zadeta v mehko, v trebušno votlino, ne pade na mestu, a naredi največ dvajset korakov in se vleže. Vsi vemo, da s klasično kroglo ostane v takem primeru precej srnjadi in druge divjadi izgubljene.

Vemo tudi za sistem evropske standardne municije in kalibrov, ki naj bi čez nekaj let prišli v uporabo ter da bo treba stare karabinke obesiti na klin. V Nemčiji so že določili, katerih kalibrov municijo bodo v bodoče izdelovali in jo verjetno modernizirali z Noslerjevim izstrelkom. Zato naši trgovci tudi uvažajo to municijo, le da je žal ob pravem času navadno ni dobiti. Naša Crvena zastava, ki izdeluje kvalitetne lovske karabinke, baje ni še nič pokrenila za modernizacijo municije. Prepričan sem, da bi bilo povpraševanje po teh puškah tako še večje in da bodo naši tovarnarji v tem pogledu kaj storili.

Posebno je pereče vprašanje municije za 7 x 57 R,

zlasti na Hrvaškem, kjer so v letu 1969 dobili le en kontingent te municije iz Nemčije. Trgovska podjetja so puške za to municijo uvozila iz vzhodnoevropskih držav, npr. češko bokarico. Mnogi naši lovci so kupili lepo, sicer nekoliko težko in precej drago kombinirano puško, pa so ostali letos s prazno puško ali le z dvema ali tremi naboji, ki so jih dobili od prijatelja. Ni dovolj, da so trgovci našim lovcem prodali puške za lep denar, ne da bi hkrati poskrbeli tudi za dovolj municije in po primeri ni ceni. Tako stanje sili v tihotapstvo, kar pa gotovo ni namen poštenega lovca.

T. Vrbnjak

Nekateri »imajo krompir«

V lovišču LD Petišovci se divji prašiči sicer ne zadržujejo redno, pač pa se zgodi, da kak črnuh zaide tudi v naše lovišče. Tako je bilo tudi pred dvema letoma, da je ščetinar prekoračil državno mejo Madžarska — Jugoslavija preko potoka Ledava. Mlajši lovec naše družine ing. Frici K. pa je prav tedaj šel čakati srnjaka. Zlezal je na drevo in čakal do noči. Ko je hotel zapustiti prežo, je opazil, da se mu približuje temna gmota. Vedel je, da tam ne more biti drugega kakor srnjak, zato je brž pomeril in pogodil*. Videl je, da je po nekaj metrih gmota obležala. Previdno je prišel do nje in presenečeno spoznal, da je ustrelil 90 kg težkega prašiča.

Letos junija je naš lovec Tonček G. našel sledove divjega prašiča v Murski šumi. To je povedal ing. Fricu K., ki je šel na kraj

* Lovec naj strelja šele, ko ve, kaj ima pred seboj. Kaj, če bi bila temna gmota — človek!

čakat. Že čez četrte ure se je od madžarske strani prikazal črnuh. Frici je zgolj enkrat ukrivil kazalec in imel je 100 kg težkega prašiča.

Zadnje čase ni več opaziti divjih prašičev. Verjetno so zvedeli, da se nobeden ne vrne več nazaj čez mejo, ker je na naši strani Frici, ki »ima krompir«.

Tone Slavinec

Lisici-taticí?

Dne 17. julija lani, okrog 21. ure, sta sedela člana LD Grahovo Anton Bel in Srečko Kovač pred lovsko kočjo ob ognju na odeji, ženi pa sta v koči pripravljali večerjo. Na poziv sta šla v kočjo večerjat. Čez pol ure sta se vrnila k ognju, pa odeje ni bilo nikjer. Opazila pa sta v travi vidno sled, ki je držala v približno deset metrov oddaljeno grmovje, kjer sta odejo našla. Ko sta jo odnesla zopet k ognju in nanj sedla, sta se čez čas pri istem grmu pojavili mladi lisici, katerih eno je S. Kovač ustrelil. Sta lisici torej lovcema pred nosom ukradli odejo?

F. Vengust

Petrašev Cene pripoveduje

Tako mu pravijo po domače, Vinku Pojetu, 60-letnemu znanemu lovcu iz Babnega polja. Kadar me pot zanese v rojstni kraj, z velikim veseljem obiščem lovca Ceneta. Rad pripoveduje svoje lovske doživljaje in pri tem s pogledom boža številne lovske trofeje, ki jih je tako smiselno razporedil v prenovljenem domu. Neki večer je pripovedoval o času po vojni, ko je vsega primanjkovalo,

tudi nabojev, in so v vasi še vedno štrleli v zrak požgani zidovi domačij. Tako, je pravil, sem nekoč v juliju 1946, da pozabim za nekaj časa težave, ki so nas trle, vzel puško in en naboj, pa sem jo mahnil čez Babno polje v gozd Požarišče. Tisto leto so bogato obrodile češnje in otroci so mi naročili, naj jim jih prinesem. Ustavil sem se pri našem lazju pred košato divjo češnjo, polno sočnih drobnic. Tako otroci, ustregel vam bom, sem si dejal. Tedaj pa opazim veliko divjo svinjo, da se mota tam okoli. Srce mi je začelo kovati, ko sem skrbno pomeril in sprožil, da je mrčina obležala. Pa se znajdetta dva ščetinarja, ki se renkajoč namerita name. Nabojev nisem imel več in edina obramba mi je bila bližnja bukev, na katero sem se naglo pognal do prvih rešilnih vej. Vepra sta nekaj časa lomastila okrog drevesa, potlej pa sta se zgubila v gozd. Brez češenj sem se vrnil domov, zapregel voliča in s sosedi smo imeli nekaj dni obilo mesa.

Nekoč je Ceneta obiskal sedaj že pokojni Jože, dober lovec in vaški šaljivec. »Cene, iztaknil sem svinjo s štirimi pujski, blizu Telebačnika,« je dejal. »Ti boš s puško stražil, jaz bom pa strpal prašičke v vrečo.« Razdelila sva si jih in zlasti otroci so imeli veselje z njimi. Hranili smo jih z mlekom po dudki kak mesec, potlej so poginili.

»Slabe volje pa sem, kadar se spomnim pogona na volkove. Edini volk, ki smo ga zajeli, je bežal proti mojemu stojišču in v mislih sem že spravljal v žep nagrado zanj. Da bi ga zgrešil, mi še v glavo ni padlo. Res ga nisem, ker je po naboju reklo zgolj — cek in nagrado je spravil sosednji

lovca, ki se mu naboj ni skujal,« je rekel Cene. Petrašev Cene vedno kaj lovskega pove in ne kaže, da bi se pred smrtjo ločil od puške, ki ga je zvesto spremljala tudi v osvobodilnem boju. S puško v snežniških gozdovih je kakor doma in ves je zave-rovan v divjad in naravo. V njej, pravi, da se sprosti, spočije in umiri. Ob nje-govem šestem križu mu želim vse lepo in dobro ter da bi tudi s sedmim križem še tako vztrajno nosil puško, ki naj mu nikoli ne zataji.

Jože Janež

Kunji sled

Lani 8. januarja sem se napotil k Jaznikarjevi peči, kjer so doma lisice. V nje-nih navpičnih stenah in po-licah so skoraj nedostopne lisičine, z vrha pa je lep razgled na Ravne, Kotlje, Uršljo goro in vse tja do Pece. Nedaleč od teh peči imamo lovsko kočo. V pre-pričanju, da spet v pečinah upihnem zvitorepko, jo ma-ham po kolovozu in opa-zujem svežo belo odejo kot odprto knjigo. Čez kolovoz je vodil svež kunji sled. Obstal sem in premišljeval, kam naj krenem. Končno jo mahnem za kunjim sledom — ki ga ni vsak dan — po strmih bregovih tja pod Strajno. Bil sem že ves preznojen in na koncu volje za nadaljnje zasledovanje. Kuna je delala vse večje kroge in spomnil sem se starega lovca, ki mi je ne-koč pravil, da kuna, ko se otrebi, ne gre več daleč. Torej bo držalo, si mislim, ko sem zagledal iztrebek, tudi kuna ne more biti več daleč. Šel sem po sledu naj-prej navzdol in potem po bregu navzgor, da sem se grizel v kolena. Na lepem zmanjka sledu pri majhni

smreki. Obkrožim jo in opa-zim, da je med vejami ve-veričje gnezdo. Misel, da je kuna v njem, mi je bila nekam neverjetna, saj bi gnezdo lahko dosegel z daljšo palico. Odstopim za nekaj korakov, da bi šibre bolj prijele in pok je vrgel kuno iz gnezda, da je, trk-ljajoč se po vejah, padla na tla. Ko jo grem pobirat, opazim krvavo vrtnino v sneg in skoke navzdol, od koder sem pravkar prisopi-hal. Ko je padala po ve-jah, niti pomislil nisem, da bi bil potreben še en strel. Tir v snegu je bil ves kr-vav, iz česar sem sklepal, da kuna ne more biti daleč. Sled pa se je obrnil nazaj po strmini na kolovoz in pod lesen most nad potokom. Vse prizadevanje, da bi jo izgnal, je bilo zastoj. Uvidel sem, kako bi bil se-daj potreben posavec Bojko, ki je tako bridko tožil, ker ni smel z menoj. Zato sem odšel po cestarja, ki stanuje v bližini. Sam sem na mo-stu pazil s puško, cestar pa je pod mostom drezal s palico. Na lepem šine kuna izpod tramov v zraven zlo-žena drva. Ko sva razme-tala nekaj drv, sva ugotovi-la, da si kuna dela rov pod sneženo skorjo. Ves sneg okoli drv in mosta sva zmencala in nazadnje odkrila rov, po katerem se je pod snegom kuna rešila nazaj v že omenjeno str-mino. Ker se je začel mra-čiti, sem opustil nadaljnje iskanje. Od 8. na 9. januar je zapadlo nekaj snega, da sem drugo jutro le s težavo nadaljeval iskanje. Pri tem sem dognal, da se je kuna že po nekaj sto metrih zavlekla v lisičje rove. Po daljšem oklevanju sem za-trpal luknjo in odšel v Rav-ne po psa jamarja. Tovariš Čebul je bil takoj nared s terierko in terierjem Br-konom in pozno popoldne sva prispela na kraj. Ven-

dar tudi psa nista nič opravi-la, ker je bil rov v živi skali, da nobeden od njih ni mogel vanj. Že drugi dan se je jelo mračiti, a kuna je bila vedisi kje globoko pod zemljo. Za ta dan sva vse opustila in se za drugi dan dogovorila, da na kak način izvlečeva kuno. Tret-je jutro opaziva, da si je kuna naredila nov izhod pod rušo na površje. Sled je vodil v gosto nizko grmi-čevje in naprej. Po dveh kilometrih pa je šla na dre-vo in po vejah v veveričje gnezdo. Prav ko sva se glasno pomenkovala, švigne iz gnezda in uren strel jo sklati z vrha smreke na sneg, ki ga je rdeče orosila. Oči so ji še vedno sijale, ko se je za vedno poslav-ljala. Njen pogled je bil poln očitanja, češ saj ima tudi ona pravico živeti...

Jože Čegovnik,
LD Strojna

Srnjaček Piki

Srnjaček je bil star dan ali dva, ko smo ga našli. Bil je ob košnji. Kdo ve, kakšen razlog je imela

mati-srna, da ga je zapu-stila. Milo je jokal in lovec ne bi bil lovec, če ne bi poskrbel zanj. Srnjaček je dobil ime Piki in postal član ter ljubljene družine. Posebno domača otroka sta se kosala, kdo bo bolj skr-bel zanj. Tudi ponoči je bilo treba vstajati in mu dajati stekleničko.

Na splošno veselje je Piki lepo uspeval in rasel. Raz-posajeno je skakljal okoli hiše in za domačimi je hodil povsod kakor psiček. Kadar je bil sam, je previdno in od daleč pazila nanj do-mača nemška ptičarka Alta. Pustila mu je, da je počel, kar ga je bilo volja, le če je zašel predaleč od hiše, ga je zavrnila.

Žalost se je naselila v hišo, ko Piki nekega dne ni hotel več jesti. Poklapano je ho-dil okrog in nad levim očes-om se mu je naredila bula. Nekaj dni je bolehal in nato tiho poginil. Tudi hiša je utihnila, celo psica Alta ni marala tega dne za svoje kosilo. Veterinar je povedal, da Pikiju ni bilo pomoči. Gnojne bule je bilo za kurje jajce.

Ivo Leban,
Črniče na Vipavskem

Prijatelj

Vprašanja – odgovori

Odškodnina za škodo v prometu, povzročeno od divjadi

Prejeli smo več vprašanj glede plačila škode, ki jo povzroči divjad v prometu. Nanje hkrati odgovarjamo s poročilom našega strokovnjaka.

Ur.

Promet na naših cestah je leto za letom gostejši in motorna vozila vozijo zlasti ob praznikih in večernih urah v obojestranskih kolonah. Čeprav vozila razsvetlujejo cesto in povzročajo ropot, vendar jo srnjad in jelenjad prečka. Tako divjad često žalostno konča pod kolesi. Če pri tem ni poškodovan vozač ali vozilo, ni posebnega problema. V takih primerih ni vprašanja kdo plača škodo. V zadnjih dveh letih pa so bili primeri, da je zaradi nepričakovanega skoka srnjadi ali jelenjadi na javno cesto prišlo do težkih nezgod. Najčešče je bil hudo poškodovan osební avtomobil. Redkeje so bili poškodovani potniki, ali so zgubili celo življenje. Kdo v takih nesrečnih primerih odgovarja za škodo? Posamezni oškodovanci so že s tožbami pred rednimi sodišči zahtevali odškodnino od lovskih družin. V enem primeru je bila vložena tožba za odškodnino proti lovski družini in proti cestni upravi.

Problem škode, ki jo povzroči divjad na motornih vozilih na javnih cestah, je nov in ga je odprla današnja doba motorizacije. Zato je razumljivo, da sodna praksa glede odgovornosti za tako škodo ni enotna. Nekatera sodišča zastopajo stališče, da je za škodo, ki jo povzroči na javni cesti zaščitena divjad na motornih vozilih, odgovorna lov-

ska družina. Pri tem se opirajo na določbo 37. čl. temeljnega zakona o lovstvu (Uradni list SFRJ, št. 16/65). Svoje stališče utemeljujejo s svojim enostranskim tolmačenjem navedenega zakonitega določila, češ da zakon o lovstvu ni omejil odgovornosti lovskih organizacij zgolj na tako imenovano poljsko škodo. Nadalje trde, da imajo lovske organizacije korist od lovišča in je zato pravično, da so odgovorne za škodo, ki jo povzroči zaščitena divjad na javni cesti. Odgovornost za škodo bi naj bila uzakonjena v samem temeljnem zakonu o lovstvu. Zagovarjajo torej objektivno odgovornost zaradi nekkih velikih koristi iz lovišča. Po takem stališču bi lovska družina odgovarjala za škodo v vsakem primeru, čeprav ni nič kriva in nič dolžna.

V republiki Sloveniji je prevladala nasprotna sodna praksa. Večina sodišč je odklonila stališče objektivne odgovornosti po 37. čl. temeljnega zakona o lovstvu. Zavrnjene so bile tožbe nasproti lovskim družinam, če je bila odgovornost za nastalo škodo oprta samo na zakon o lovstvu. Vrhovno sodišče SR Slovenije se je strinjalo s stališči nižjih sodišč in je konkretno potrdilo sodbo, ki je zavrnila objektivno odgovornost (Pž 805/67). Današnja sodna praksa objektivne odgovornosti za škodo po divjadi na motornih vozilih oziroma na okvari zdravja vozačev motornih vozil torej ne priznava.

Na seji vseh sodnikov Vrhovnega sodišča SR Slovenije in predsednikov vseh okrožnih sodišč v SR Sloveniji dne 21. 10. 1969 je bilo na pobudo zagovornikov objektivne odgovornosti na široko obravnavano vprašanje poškodb na

motornih vozilih. Najvišji sodni forum v republiki je v zvezi s konkretno zadevo (občinsko sodišče v Sežani P 10/69, potrjeno s sodbo okrožnega sodišča v Kopru Gž 98/69) zavzel načelno stališče, da je lovska družina odgovorna za škodo, povzročeno po divjadi na motornih vozilih, le tedaj, če je škodo moč pripisati krivdi družine. Potemtakem veljajo tudi v teh primerih splošna načela odškodninske odgovornosti. Od lovske

družine bo uspešno uveljavljal povračilo po divjadi povzročene škode na motornem vozilu samo tisti, ki bo dokazal, da je do poškodbe prišlo po krivdi lovske družine. Dokazati bo moral lovski družini hoteno dejanje ali malomarno ravnanje, ki je povzročilo škodo. S tem je vroč problem vsaj začasno rešen. V bodočem zakonu o lovstvu bo treba bolj jasno opredeliti odškodninsko odgovornost.

Franjo Sok,
član pravne komisije LZS

Fotoamater

Na brakado brez puške

Poleg malice in lovskega stolčka sem imel v nahrbtniku fotoaparata znamke »Praktica«, objektiv tessar 2,8/50. Na daljšo razdaljo sem menjal objektiv s teleobjektivom znamke telemegor 5,5/250. V fotoaparatu sem imel film 22/10 DIN.

»Tovariši lovci, zbor!« je zapovedal lovovodja. Levo pred njega se ravnaajo strelci, desno od njega gonjači s psi.

Puške so na levih ramah s cevmi spredaj navzgor; vendar vsi za to lovsko pravilo še ne vedo...

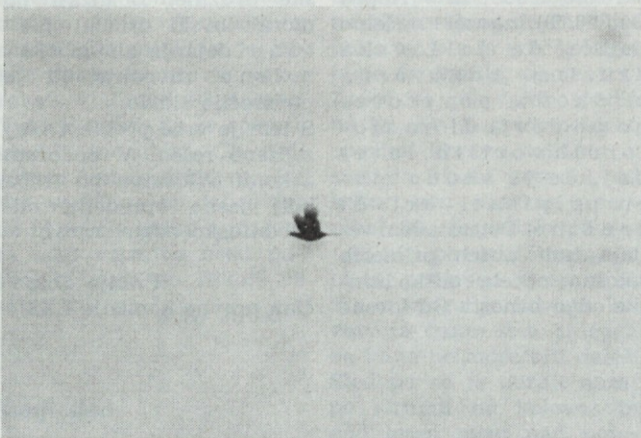
In fotoaparata: zaslonka 5,6, čas 1/200 sek.

Potem, ko je vodja lova razložil potek brakade in voščil vsem udeležencem »dober pogled«, postavljači odvedejo strelce na stojišča...

In fotoaparati: zaslonka 8, čas 1/200 sek.

Zadonel je lovski rog. Enkrat, kar pomeni začetek. Že so se oglasili psi. Napeto čakam na stojišču s fotoaparatom v roki. Toda psi gonijo v drugo smer. Nad glavo mi završi. »Pomerim« s teleobjektivom na fazana v letu... zaslonka 11, čas 1/200 sek. Tlesk!

Potem zopet čakam in poslušam ubrano pesem goničev. Po dobri pokažo puške. Toda tamle mimo mene hiti zajec. Rešil se je nadležnega »belosrajčnika« s kljuko. »Srečno pot!« mu voščim. Toda kljub temu boš šel v nahrbtniku z menoj. Pomerim: s fotoaparatom in teleobjektivom, zaslonka 5,6, čas 1/200 sek... in »strel«. Ko so se zbrali strelci na zbirališču in položili plen v vrsto za pozdrav lovini, sem se postavil v zbor tudi jaz: v mislih sem položil med plen »svojega« fazana in zajca. Skupaj z drugimi lovci sem se odkril, potem ko je lovski rog trikrat zadonel lovini v pozdrav.

Vladimir Pleničar

Mladi pišejo

Lobanja divje svinje

(Šolska naloga)

V naši učilnici imamo več lobanj divjih živali. Te lobanje smo preparirali učenci pod vodstvom tovariša učitelja. Sedaj imamo v delu tudi lobanjo divje svinje. To lobanjo je nosila kake tri leta stara divja svinja. Še lani je ta svinja nekajkrat prišla delat škodo v Hvačmanovo turščico. Pa sta se neko noč srečala svinja in tovariš učitelj, ki je tudi lovec. In svinja je morala plačati Hvačmanovo turščico s svojo lobanjo. Lobanja je dolga več kot 30 cm. Že po njeni dolžini ugotoviš, da je divja svinja dober orač. S svojim rilcem rije po njivah in travnikih. Ker so divji prašiči divjad naših gozdov šele nekaj let, se zanje pač od vseh divjih živali najbolj zanimamo. Svinja ima mnogo kočnikov, s katerimi melje hrano. Posebno močni so podočniki. S temi se brani in napada. Najmočnejše ima divji merjasec. Imenujemo jih čekani. Bral sem že, da

je merjasec preparal stegno ali trebuh lovcu. Če lovec obstreli starega divjega merjasca, se zgodi, da mora pred njim tudi bežati in splezati na drevo. Tudi divja svinja je nevarna, kadar ima mladiče. Zanje se tako potegne, da lovec namesto plena lahko prinese domov raztrgane hlače in krvavo bedro.

Ko prepariramo lobanje, se pri tem marsikaj naučimo. Lobanjo je treba najprej toliko skuhati, da odstopi meso. Potem jo je treba večkrat premazati s posebno tekočino, ki ji v drogerijah in lekarnah pravijo vodikov perkis. Mi smo preparirali pod učiteljevim vodstvom že precej lobanj. Nekaj smo jih poslali tudi sosednjim šolam. Ker imamo samo eno lobanjo divje svinje in ker je s svojimi zobmi delala škodo tudi na podbreških njivah, naj ostane na podbreški šoli, da se bodo otroci še za nami ob njej učili.

Janez Aljančič,
učencem osnovne šole
Podbrezje

Lovska organizacija

Občni zbor Lovske zveze Novo mesto

Dne 21. 9. 1969 je bil v sejni dvorani skupščine občine Novo mesto zbor delegatov lovskih družin Lovske zveze Novo mesto, na katerem so lovci te zveze polagali obračun o delu za preteklo dveletno mandatno dobo.

Zbora sta se kot gosta udeležila tudi predsednik LZ Slovenije Rado Pehaček in predstavnik občine Trebnje. Poročilo o delu zveze je podal njen predsednik Franjo Bulc. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je bilo delo upravnega in izvršnega odbora v pretekli mandatni dobi dokaj uspešno. Iz poročila pa je

bilo tudi razvidno, da so bile posamezne lovske družine organizacijsko premalo povezane z lovsko zvezo in se tudi v potrebi niso obračale za nasvete nanjo in to največkrat v lastno škodo.

V zvezo je vključenih 22 lovskih družin s 705 člani. V lovskem letu 1967/68 je izstopila iz lovske zveze LD Šentrupert, ki pa se je že v naslednjem lovskem letu vrnila v to lovsko zvezo in LZS.

Dohodek zveze v lovskem letu 1967/68 je znašal 302 977,60 din, izdatek pa 193 020,41 din. V lovskem letu 1968/69 je znašal skupni dohodek 466 325,64 din, izdatek pa 293 029,10 din. Finančni načrt zveze za lovsko leto 1969/70 predvideva 559 793,61 din dohodkov in 410 176,96 din izdatkov. Največji dohodek naj bi bil od lovskega turizma. Na območju zveze so dobri pogoji za lovski turizem in so vsi pogoji, da se ta še poveča. Treba pa bo v lovišča vlagati še več male divjadi. V letu 1969 je LZ Novo mesto organizirala sestanek predstavnikov lovske zveze s predstavniki občin Novo mesto, Trebnje in Sevnica, z namenom, da se rešijo nekateri problemi lovstva, ki so v pristojnosti občin. Na tem sestanku v Trebnjem, 28. 1. 1969, je bilo sklenjeno: da se organizirajo predavanja o lovsko-gospodarskem turizmu, da se organizira dobra lovsko-čuvajska služba, da se postavijo po lovskih družinah nadzorniki, da se prouči možnost vpeljave obračunavanja ekonomske amortizacije lovišč, da se uskladijo plani gostinskih organizacij s plani odstrela divjadi za lovski turizem, da se je treba strogo držati bonitiranja lovišč in lovskogospodarskih načrtov. Na sestanku so bili sprejeti še

drugi koristni sklepi, zlasti glede sodelovanja lovskih organizacij z občinami.

Po poročilu predsednika oziroma upravnega odbora je v razpravo posegel tudi predsednik LZ Slovenije Rado Pehaček. Poudaril je, da je v lovstvu več neresenih vprašanj. Predvsem bo treba analizirati vprašanje sprejema novega zveznega zakona o lovstvu, ki je bil že v razpravi. Osnutek novega zakona o lovstvu je za nas lovce nesprijemljiv. Po tem osnutku lahko delovne organizacije, ki gospodarijo z zemljiščem, ustanovijo svoja lovišča. To pomeni, da lahko ostanejo nekatere lovske družine brez lovišč. Zaenkrat smo uspeli, da se je vprašanje sprejema novega zakona o lovstvu začasno črtalo z dnevnega reda. Naš predlog je, da bi ostal še naprej v veljavi sedanji zakon o lovstvu, ki je po mnenju večine lovcev v redu in ga zaradi tega tudi ne bi bilo treba spreminjati. Če pa bi ta zakon spreminjali, naj bi bile občine pristojne, da odločajo o gospodarjenju z lovišči in urejajo vprašanje lovstva. Svetoval je vsem delegatom, da aktivno sodelujejo pri reševanju tega problema, da bi bil pravilno rešen v zadovoljstvo lovcev in za zdrav razvoj lovstva nasploh.

Nadalje je predsednik LZ Slovenije poudaril, da se za lovišča predvsem potegujejo gozdna gospodarstva, ki v zadnjem času tudi prijavljajo vse škode, ki jo divjad povzroči v gozdovih. Povedati pa jim bo treba, da so tedaj, ko so prejeli v upravljanje gozdove, prevzeli tudi divjad in naj zato normalne škode v gozdovih nosijo gozdna gospodarstva. Lovske družine pa so dolžne, da plačujejo vse prekomerne škode v

gozdovih. Vse spore glede škod v gozdovih naj bi reševale občine.

Družbi je treba dokazati, da moramo gospodarjenje v lovstvu ločiti od drugih gospodarskih panog. Lovci so opravili v korist lovstva veliko prostovoljnega neplačanega dela, vse to pa bi morale druge gospodarske organizacije, če bi gospodarile z lovišči, plačati. Po mnenju predsednika LZ Slovenije so lovske organizacije do sedaj v redu gospodarile z lovišči in tudi doprinesle družbi velike koristi.

Predstavniki občine Trebnje je v razpravi poudaril, da nekatere lovske družine očitajo občinam birokracijo. Treba pa je vedeti, da so občine šele pred kratkim prevzele lovstvo kot posebno gospodarsko panogo in da se šele sedaj v ta namen uvajajo razne statistike in analize. Ko bo vse to urejeno, bo odpadlo zbiranje raznih podatkov in statistik s strani lovskih družin. Na splošno pa se je, po mnenju predstavnika občine Trebnje, v zadnjem času popravilo sodelovanje lovskih družin z občino. Tudi v primeru sporov glede plačila škode od divjadi se občina trudi za pravično rešitev.

V razpravi je sodelovalo tudi več delegatov lovskih družin, ki so bili enotnega mnenja, da kmetje prijavljajo previsoke škode po divjadi, da pa nihče ne plača lovskim družinam škode na divjadi, ki se povzroča z modernizacijo kmetijstva in z raznimi drugimi, škodljivimi sredstvi. Po mnenju delegatov bi bilo tudi treba rešiti vprašanje načina zavarovanja kmetijskih pridelkov. Predpisi sicer določajo, da se poljski pridelki zavarujejo na krajevno običajen način, pomanjkljivost pa je v tem,

da ni določeno, kako naj bi pridelke konkretno zavarovali.

Delegata LD Dol. Toplice in Novo mesto sta bila mnenja, da se spremeni meja zaščitnega območja za medveda. Območje naj bi se skrčilo in meja naj bi potekala po reki Krki do Dol. Toplic, od tu pa po cesti na Uršna sela in dalje proti Beli krajini. Stalež medvedov je po mnenju delegata LD Dol. Toplice že tako velik, da bi upravičeno lahko skrčili obseg tega zaščitnega območja. Medved prihaja v lovišča te zveze le takrat, ko ima tu hrano, nato pa se ponovno vrača v gojitveno lovišče »Rog«-Kočevje. Po mnenju delegatov bi moral tudi »Rog« prispevati k plačilu škode, ki jo povzroča divjad v loviščih ob meji z »Rogom«, saj divjad pretežno prihaja iz tega gojitvenega lovišča. Po mnenju predsednika LZ Slovenije ni nobenih utemeljenih razlogov, da bi spreminjali mejo zaščitnega območja za medveda. Medveda moramo ščititi in stremeti za tem, da se ta divjad ohrani. Njive s posevki, ki so stalno ogroženi, naj bi LD vzelo v zakup, saj bi se na ta način zmanjšali stroški za plačilo škode. V gozdovih in drugih samotnih krajih pa naj bi se uredile remize.

Zbor delegatov je na koncu tudi sprejel pravilnik o lovu inozemskih lovskih gostov in pravilnik o pregledih trofej srnjakov, jelenov in divjih prašičev.

Izvoljen je bil tudi nov upravni in izvršni odbor, katera bo še naprej vodil dolgoletni predsednik LZ Novo mesto Franjo Bulc. Dolenjski lovci mu želimo, da bi tudi v bodoče, tako kot doslej, uspešno vodil našo zvezo.

Za vrsto zaslug pri razvoju lovstva na Dolenjskem je

bil sprejet za častnega člana LZ ing. Rupert Brovet. Častno diplomu mu bo izvršni odbor podelil na svoji prvi seji.

Anton Kranjc

**Lovska družina
Stol-Žirovnica
je 14. septembra 1969
razvila svoj prapor**

Pokroviteljstvo nad praporem je prevzelo Gozdno gospodarstvo Bled. Slovesnost je bila pred Valvazorjevimi domom (1180 m) pod Stolum in so se je udeležili skoraj vsi člani družine in mnogo gostov. Med njimi: predsednik skupščine občine Jesenice Franc Žvan, zastopnik Kinološke zveze Slovenije Albin Korošec, predstavnik Zavoda za gojitev divjadi »Triglav« Bled Viktor Pokljukar, predstavniki družbeno-političnih organizacij Žirovnice, mejnih enot JLA, planinskega dru-

Pripenjanje spominskih trakov na prapor LD Stol-Žirovnica

štva Javornik-Koroška Bela in sosednjih lovskih družin. Predsednik UO LD Stol-Žirovnica ing. Franc Vov-

čak je orisal dvajsetletno delo družine, njene uspehe in program dela za bodoče. Direktor GG Bled Pavel

Tolar, zastopnik pokrovitelja, je nato razvil prapor in ga po krajšem govoru izročil praporščaku Slavku Dolarju.

Prapor krasi 12 spominskih trakov, za katere so finančna sredstva prispevali: LD Bled, LD Begunjščica, LD Jelovica, LD Kropa, GG Bled, SO Jesenice, KO ZB NOV Žirovnica, tovarna Sukno Zapuže, trgovsko podjetje »Murka« Lesce, podjetje »Kovinar« Jesenice in dva člana LD Stol-Žirovnica. Nadalje krasi prapor 50 spominskih zlatih žebličkov z imeni članov lovske družine in z imeni raznih društev, podjetij in simpatizerjev lovske organizacije. Nadalje je na praporu pritrjenih še 6 srebrnih spominskih žebličkov, ki so jih darovali člani lovskega podmladka te lovske družine.

Na proslavi sta sodelovala glasbena skupina in pevski oktet iz Žirovnice, ki sta popestrila program in ude-

Člani LD Stol-Žirovnica med razvitjem prapora

ležence zabavala pozno v noč. Na proslavo so prišli tudi mnogi mladinci-planinci, ki so se tega dne vračali z vrha Stola. Vsem udeležencem je bila prireditelj lepo doživetje.

J. V.

Praznik LD Strojna

Člani LD Strojna, Ravne na Koroškem, so imeli 19. julija 1969 svoj praznik. Razvili so namreč društveni prapor ter proslavili 15-letnico obstoja LD. Društvo je bilo ustanovljeno leta 1954, ter je imelo ob ustanovitvi 15 članov. Do sedaj se je njihovo število potrojilo, saj šteje že nad 40 članov.

Razvitju prapora je prisostvoval tudi predsednik obč. skupščine Ravne Ivan Strmčnik, ki je zaželel lovcem »dober pogled«. V svojem govoru se je lovcem zahvalil za vzorno delo pri urejanju lovišča ter dejal, da naj člani zelene bratovščine še naprej tako sodelujejo z družbenimi organizacijami kakor doslej. Zastopnik Lovske zveze Maribor Ivo Skerlovnik pa je

LD podelil 2 priznanji: za pravilen gojitveni odstrel in za vzorno pripravljene trofeje parkljaste divjadi. Na praporu 28 trakov, 161 zlatih in 93 srebrnih žebličkov dokazuje, da so lovci priljubljeni, saj so trake darovala podjetja in ustanove, žebličke pa ljubitelji in prijatelji lovskega športa.

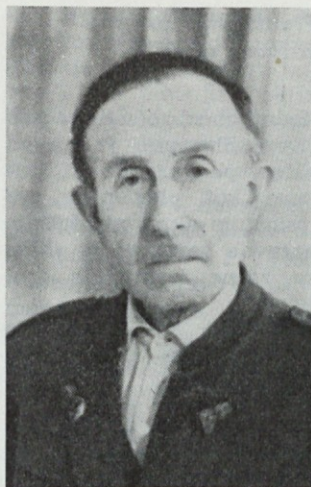
Med gosti so bili tudi predstavniki sosednjih LD: Jam-

nica, Bukovje, Libeliče, Bistra, Jazbina, Podpeca itd., ter gostje iz Avstrije.

Člani LD Strojna so si postavili na Tolstem vrhu na Kuplenovem tudi svoj dom, katerega radi obiskujejo tudi drugi domačini in ljubitelji gora ter lovstva iz okolice.

Po slovesnosti se je razvilo pravo ljudsko veselje, ki je trajalo vse do drugega dne.

F. Srebotnik

Jubilanti

Besniški ...

Jože Leben, 70-letnik, častni član, še aktiven lovec, dolgoletni lovski in ribiški čuvaj, eden izmed prvih, ki se je na Gorenjskem ukvarjal z vzrejo fazanjih kebčkov, še danes vnet rejec lovskih terierjev.

Jože Triler — 60-letnik, nosilec vojnih in delovnih odlikovanj, znan družbeno-politični delavec v svojem kraju. Sedaj je v pokoju. Zaslužil si ga je v domačih

gozdovih, kamor še vedno, predan lovu in divjadi, rad zahaja.

Franc Pogačnik st. 60-letnik, še vedno eden izmed najaktivnejših članov družine, najboljši poznavalec besniških petelinjih rastišč in mojster v zasliševanju gozdnega trubadurja, saj je bilo pod njegovim vodstvom uplenjenih že 21 petelinov. Veščak v lovu na roparice, zlasti na kune; nekaj jih je ulovil kar z golo roko.

Jože Eržen — 60-letnik, kljub rahlemu zdravju še vedno vztrajen lovec na roparice ter skrben varuh in pravi ljubitelj divjadi, saj njegova puška le redko pretrga nit življenja plemeniti divjadi.

Vsem spoštovanim jubilatantom, dragim lovskim tovarišem, naše iskrene čestitke, z željo: še na mnoga zdrava leta v naši sredi!

LD Jošt

Franc Lipovšek, član LD Starše, funkcionar v družini, kinolog in dober strelec, se je srečal z Abrahamom, pa mu kličemo — še na mnoga leta!

Člani LD Starše

Janez Golja, 70-letnik, dolgoletni predsednik LD Sorica, se v lovstvu udeležuje že od leta 1922. Vsi člani mu želimo vse najboljše in še mnogo zdravih let!

LD Sorica

Umrli

Juri Gajšek, član LD Šmarje pri Jelšah, nas je zapustil 64 let star. Dolgoletni lovovodja in izkušen lovec je vzgajal naše mlade lovce v pravem lovskem duhu in lovski pravičnosti. Dobrega lovskega tovariša bomo hvaležno ohranili v trajnem spominu.

LD Šmarje pri Jelšah

Ivan Kene, član in soustanovitelj LD Globoko, večkratni član upravnega odbora oziroma nadzornega odbora, član ZB, nas je 65 let star za vedno zapustil. Čeprav invalid, se je redno udeleževal skupnih lovov in lovskih prireditev. Dragega pokojnika bomo ohranili v častnem spominu.

LD Globoko

Gospodar LD Strojna Karel Polanc pozdravlja udeležence

Lovska kinologija

Preizkušnja naravne zasnovе goničev

Zadnji občni zbor Kinološke Zveze Slovenije je sprejel sklep, po katerem ni priznan kot plemenjak pes (psica), ki nima preizkušnje naravne zasnovе; ta sklep se začne izvajati s tem letom.

Poglejmo, kaj predpisuje Pravilnik za ocenjevanje dela goničev:

Na preizkušnjo naravne zasnovе se lahko privede gonič, ki je vpisan v RMG ali JRG, kar mora vodnik dokazati s predložitvijo potrdila o vpisu; pes naj ne bo nad devet mesecev star. Vodnik prijavi psa na prireditve do začetka poslovanja.

Naravna zasnova goničev se ugotovi s preizkušnjo v teh-le predmetih:

a) Gonja:

Pes mora vsaj v 30 minutah poiskati in dvigniti zajca ali lisico, sicer ga je treba odpoklicati in mu kasneje dati popravilo, če je mogoče. Pes mora glasno goniti zdravo divjad, torej ne sme biti tihi gonič, prav

tako ne izraziti kresač. Mora pa pognati zajca preko prve kljuke, mora tedaj prvo kljuko izdelati, kar se navadno zgodi v petih minutah, medtem ko mora lisico držati vsaj sedem minut; skratka: goniti mora vsaj pet oziroma sedem minut.

b) Poslušnost:

Pes naj pokaže uspehe predšolske vzgoje: da zna hoditi ob vodniku, da ne vleče vodnika, nadalje da je toliko ubogljiv, da na vodnikov poziv pride k njemu.

c) Bit (narava):

Pes ne sme imeti hib, ki ga onesposablja (diskvalificirajo) kot lovskega psa, kakor npr. popadljivost, bojzljivost, da se boji strela, in podobno.

č) Nos:

Pes mora pokazati, da ima zanesljiv nos; o tem se komisija prepriča pri iskanju in gonji. Če si komisija o kakovosti nosu ni na jasnem, naj psa preizkusi še na vleki z zajcem ali na kratkem krvnem sledu (vsaj 100 metrov dolgem) parkljaste divjadi.

Po končani preizkušnji komisija soglasno ali z večino glasov sklene, ali je pes preizkušnjo uspešno preстал ali ne; posameznih predmetov komisija ne reduje. Pes ne sme v nobenem predmetu popolnoma odpovedati. Če je pes izraziti kresač ali tihi gonič, naj ne nadaljuje preizkušnje; takemu psu se dá začasna vzrejna prepoved in mora na ponovno preizkušnjo pred drugo komisijo; če se tudi pri drugi preizkušnji pokaže ista hiba, se pes izloči kot plemenjak.

Komisija sestavi zapisnik, ki ga podpišejo vsi člani; v zapisniku naj bodo tile podatki:

čas in kraj preizkušnje, imena članov komisije, podatki psov, ki so bili na preizkušnji, ime psa z morebitnim priimkom psarne, številka vpisa v RMG ali JRG, datum legla, naslov vodnika in lastnika, nadalje sklep komisije, če je preizkušnjo preстал uspešno ali neuspešno.

Sodnik, ki vodi ocenjevalno komisijo, mora poslati zapisnik vsaj v enem mesecu republiški pasemski organizaciji, to je v našem primeru Klubu za goniče, ki vodi evidenco, kateri psi so bili uspešni, dalje kateri psi so na seznamu kot tihi goniči in kresači.

Preizkušnja se lahko izvede v lovni ali nelovni dobi; priporočljiv je čas pred pričetkom jesenske lovne dobe, torej v drugi polovici avgusta ali v septembru, ker je tedaj stalež zajcev največji. Če je preizkušnja v nelovni dobi, naj organizacija, ki upravlja z loviščem, v katerem naj bo preizkušnja, preskrbi dovoljenje za izreden odstrel zajcev, ki so potrebni za izvedbo preizkušnje.

Goniči, ki na preizkušnji niso bili ocenjeni pozitivno preizkušnjo lahko ponavljajo.

Naravno zasnovu ugotavlja komisija, ki jo vodi kinološki sodnik; v komisiji sta poleg vodje preizkušnje še dva izkušena lovca. Izkušeni lovci morajo imeti osnovne pojme o kinologiji in morajo dobro poznati predpise tega pravilnika. Ker pa za to ustrezajo kinološki sodniki, imenuje Klub za goniče še drugega sodnika, ki ima izpit za ocenjevanje dela, tretjega naj imenuje lovska zveza; ta je po navadi zapisnikar.

Vodniki imajo s seboj lovsko puško in pripomočke, ki so potrebni za ocenjevanje, npr. sledni jermen; streljati smejo samo na poziv sodnika. Biti morajo disciplinirani in izvrševati odredbe sodnikov ter vodje preizkušnje. Vodniki morajo biti pravočasno na mestu, ki je določeno za ocenjevanje ali redovanje posameznih predmetov, sicer pes ne more biti ocenjen. Neposlušnega vodnika lahko sodniška komisija izključi, druge udeležence (strelce, gledalce), ki motijo prireditve, pa odstrani. Vrstni red psov se določi pred ocenjevanjem z žrebom; izžrebano številko naj nosijo vodniki na vidnem mestu.

Vodjo prireditve določi prireditelj. Vodja izvrši vse priprave za prireditev in jo vodi. Njegove naloge so zlasti:

1. določiti prostore za izvedbo prireditve; za predmete gonje naj bo prostor dovolj bogat z zajci (mesto za umetni krvni sled naj bo primerno oddaljeno od kraja, ki je izbran za predmete gonje);
2. pravočasno obvestiti udeležence, kje naj se zberejo

Foto F. Cvenkel: Vodniki z goniči se zbirajo k preizkušnji

sodniki in vodniki, kje naj se razpostavijo strelci;

3. izvesti žreb za vrstni red;
4. pripraviti kri divjadi za izvedbo dela po umetnem sledu;

5. preskrbeti in pravilno pripraviti divjad za preizkušanje psov v vedenju po krvnem sledu in za vleko;
6. določiti prostor za sejo komisije in za končni sestanek vseh udeležencev itd.

V gonji se preizkuša vsak pes posebej, in to praviloma na zajca, lahko tudi na lisico. Sodnik se je na vsaki prireditvi dolžan prepričati, kaj pes goni; če ugotovi, da pes goni zajca ali lisico, delo oceni. Če se ne dá ugotoviti, mora dati popravo, kar velja tudi, če pes presedla od zajca ali lisice na srnjad. V vseh drugih primerih se poprava dovoli, če sta na voljo čas in prostor. Pes, ki v predmetih gonje na isti prireditvi ni redovan, ne more biti ocenjen, pač pa lahko ob drugi priložnosti. Tak pes ne nadaljuje preizkušnje.

Preizkušnja za brak-jazbečarje

Za ocenjevanje naravne zasnove brak-jazbečarjev velja v glavnem isto kakor za goniče. Pri psih te pasme je najvažnejše delo po krvnem sledu, saj se zastoj ne imenuje »alpski sledar«. Zato se preizkušnja začne z delom po krvnem sledu in veljajo za psa, ki pri tem delu odpove, iste posledice kakor za goniča, ki ni imel uspeha pri gonji, to je, da se odstrani s preizkušnje. Enaka usoda zadene brak-jazbečarja tudi v primeru, če glasno ne goni ali le tedaj, ko divjad vidi; to velja tudi za goniča, ki ne daje glasu.

L.

Delegata Franjo Bulc, predsednik KZ Slovenije (srednji) in dr. Slobodan Pavlović (levi) na skupščini v Varšavi

Mednarodna kinološka skupščina v Varšavi

Od 6. do 11. maja 1969 je bila v Varšavi skupščina F. C. I. (Federation Cynologique Internationale — Mednarodna kinološka zveza). Na njej sta Jugoslavijo zastopala delegata Franjo Bulc in dr. Slobodan Pavlović.

Vsa poročila in razprave na skupščini so simultano prevajali v poljščini, angleščini, francoščini in nemščini; prevajalci zadaj v kabinah

Jugoslavija je kandidirala za skupščino, ki naj bi bila leta 1971 v Ljubljani. Tedaj pa naj bi bila v Ljubljani zopet velika mednarodna razstava psov. Pri tajnem glasovanju pa je bil naš predlog preglasovan in bo skupščina leta 1971 v Lizboni na Portugalskem. Tudi naša delegatska stališča so se razhajala. Jugoslavija pa je ostala tudi za naprej v 3

komisijah: v komisiji za standarde, za kontinentalne ptičarje in v znanstveni komisiji. Po mnenju Franja Bulca je delo v tolikih komisijah za nas predrago, saj moramo stroške nositi sami.

Poročilo F. C. I. navaja, da je bilo v letu 1968 116 mednarodnih razstav s 75 000 razstavljenimi psi. V mednarodni zvezi je registriranih 150 000 psov. Še vedno pa obstajajo desidentski klubi izven mednarodne federacije, ki delujejo po svojih pravilih in merilih (pudel - klub, bokser - klub itd.). Vsaka dvojnost glede meril, pravil in organizacije pa je prav gotovo škodljiva.

Naša stališča in predloge pri kandidiranju za skupščino, kakor tudi glede drugega, so podprli delegati ČSSR, Poljske, Madžarske, Švice, Luksemburga in Avstrije.

Ker bo v letu 1970 skupščina F. C. I. v Budimpešti, torej v naši neposredni bližini, bi bilo prav, da bi se je udeležilo več delegatov, saj bi na ta način z razmeroma majhnimi stroški lahko širše spoznali delo F. C. I.

Poljaki so bili kot gostitelji zelo ljubeznivi. Ob tej priložnosti je bila v Lodzu, 10. in 11. maja, tudi mednarodna razstava psov. Prijavljenih je bilo 1143 psov 245 pasem. Kolikšno je zanimanje Poljakov za take razstave, se vidi že iz tega, da je bilo prvi dan do 14. ure prodanih 35 000 vstopnic.

Tudi v Ljubljani bo treba misliti na zopetno razstavo, da ne bo tako velike posledica, kakor je bil med predzadnjo in zadnjo razstavo — skoraj 9 let.

F. B.

Kinološko delo v letu 1969

Mednarodni lovsko-kinološki ples sta organizirali Lovska in Kinološka zveza Slovenije, 8. februarja 1969, v hotelu »Slon«, pod pokroviteljstvom predsednika ljubljanskega mestnega sveta ing. Mihe Košaka. Namen prireditve je bilo srečanje naših lovcev in kinologov z inozemskimi.

V februarju je bil na Bledu tečaj za lovske čuvaje, organizirala ga je Lovska zveza Slovenije. O vzreji, šolanju in vodenju lovskega psa je predaval kinološki sodnik Jože Škofic.

Preglede psov in tekme po lovskih zvezah so po planu izvedli skupaj s prireditelji kinološki sodniki pasemskih organizacij.

V Mariboru je bila 31. 5. in 1. 6. mednarodna razstava psov vseh pasem, v organizaciji Kluba za vzrejo športnih in službenih psov Maribor. Podeljeni so bili naslovi CACIB, CAC, Prvak Slovenije, Prvak Maribora in Mladinski prvak za leto 1969.

Na povabilo Deutsch-Kurzhaar-Verband se je Društvo ljubiteljev ptičarjev v oktobru udeležilo mednarodne tekme kdl. ptičarjev v Welssu v Avstriji. V skupino odličnih se je uvrstila kdl. ptičarka Biba, vodnik Peter Pečnik.

DLP je 8. novembra pod pokroviteljstvom LZ Celje priredilo tekmo po krvnem sledu v Gotovljah, v lovišču LD Žalec, 23. novembra pa v lovišču LD Sorško polje preizkušnjo šarivcev v lovskih zasnovah in sposobnostih.

Za leto 1969 je društvo izdelalo kinološko-lovski kalendar s tremi barvnimi in štiriimi črno-belimi fotografijami.

Na plenumu v oktobru je Kinološka zveza Slovenije pregledala svoje delo in je

njen predsednik Franjo Bulc med drugim poročal, da je s 1. januarjem izvršena decentralizacija rodovne knjige in da odslej naša zveza vodi svojo rodovno knjigo. Izvaja se tudi sklep občnega zbora, da ni dovoljeno parjenje psov in psic, ki niso bili uspešni na tekmi ali preizkušnji naravne zasnove. Lovski zvezi Slovenije se priporoči, da zopet sestavi kinološko komisijo, z namenom, da se vzpostavi aktivnejše sodelovanje s kinološko organizacijo.

Kinologom in lovcem želim v novem letu 1970 mnogo uspehov, zdravja in dober pogled.

Vladimir Pleničar

Preizkušnja šarivcev, 23. 11. 1969

Preizkušnjo naravnih zasnov šarivcev je organiziralo DLP v lovišču LD Sorško polje.

Udeležba vodnikov je bila nadpovprečna. Vreme in teren sta bila za preizkušnjo prav primerna. Divjadi je bilo manj kot navadno v tem lovišču, zato nekateri psi niso dobili ocene v gonji dlakaste divjadi, kar je vzrok, da niso prejeli boljše skupne ocene.

Posamezniki so tudi zamudili preizkušnjo v vodnem delu ter jim zato manjka ocena v tem predmetu.

Pasji material, ki je bil priveden, je v večini dober, tako po zunanosti kot v lovskih zasnovah. Zunanost in delo sva ocenila Ljuban Zadnik in podpisani. Rezultati oziroma uspehi preizkušenih psov so sledeči: 1. Bela Poljčanska, JRP Pr 126, tel. oc. pd., vodnik Stanko Česnik. Brez ocene v (glasni) gonji; dosegla je 91 točk.

Koker španjel

2. Rik, JRŠK 736, tel. oc. pd., vodnik Alenka Brezovnik. Brez ocene v gonji; dosegel je 85 točk.
3. Ita Celjska, JRP Pr 134, tel. oc. pd., vodnik dr. Jaka Bahun. Brez ocene v gonji; dosegla je 92 točk.
4. Drina, JRŠK 1312, tel. oc. d., vodnik Damjan Čonč. Brez ocene v gonji; dosegla je 74 točk.
5. Dali Zeleniški, RMŠK 934, previsok, vodnik Janez Novak. Brez ocene v gonji; dosegel je 90 točk.
6. Reks II. Atovski, JRŠK 868, Zg., tel. oc. pd., vodnik Dalibor Hladnik. Brez ocene v gonji; dosegel je 84 točk.
7. Bistra, JRŠK 742, tel. oc. d., vodnik Borut Preinfalk. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla je 121 točk, I. a ocena.
8. Dina Črnuška, JRŠK 1309, tel. oc. d., vodnik Vlado Ahačič. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 101 točko, III. oc.
9. Cica, RMŠK 959, tel. oc. d., vodnik Elizabeta Hribar. Brez ocene v gonji dosegla 74 točk.
10. Desa Črnuška, JRŠK 1310, tel. oc. pd., vodnik Jože Zupančič. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 109 točk, II. a oc.
11. Rina, RMŠK 646, ni za pleme, vodnik Luka Thaler. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 97 točk.
12. Bela, JRŠK 738, tel. oc. pd., vodnik Franc Janežič. Brez ocene v gonji; dobila je 79 točk.
13. Bela, JRŠK 683, tel. oc. d., vodnik Ivo Pirc. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 92 točk, II. c. oc.

14. Borka Kokrška, RMŠK 924, tel. oc. d., vodnik Tone Slana. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 114 točk, I. c oc.

15. Bili, JRŠK 734, tel. oc. odl., vodnik Marija Marodič. Preizkušen v vseh predmetih, dosegel 110 točk, I. č oc.

16. Bora, JRŠŠ 169, tel. oc. d., vodnik Janez Bergant. Psica ni šla od vodnika, ni ocenjena, ni za vzrejo.

17. Biba, JRŠŠ 739, tel. oc. d., vodnik Marija Arko. Razen vodnega dela je vse opravila pozitivno, dosegla je 86 točk.

18. Besa, JRŠK 734, tel. oc. d., vodnik Marženka Sitar. Ni glasna, ni šla v vodo, ni pokazala zadosti lovskih zasnov. Dosegla je 54 točk.

19. Brina Kokrška, RMŠK 925, tel. oc. d., vodnik Drago Jazbec. V vodnem delu negativna, dosegla je 91 točk.

20. Beba Kokrška, JRŠK 1315, tel. oc. d., vodnik Milko Dobravec. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 94 točk, II. č oc.

21. Diana, JRŠK 622, tel. oc. pd., vodnik Borut Lesjak. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 110 točk, I. d.

22. Davor, JRŠK 1323, tel. oc. pd., vodnik Jože Tomažič. Ni glasna, ni šla v vodo, dosegla 59 točk.

23. Diana Vojniška, JRŠK 605, tel. oc. d., vodnik Hubert Plaznik. V vodnem delu odpovedala, sicer pozitivna, dosegla 97 točk.

24. Dar Črnuški, RMŠK 936, tel. oc. pd., vodnik Viktor Kurent. Preizkušen v vseh predmetih, dosegel je 100 točk, II. b.

25. Soraja, JRŠK 1317, tel. oc. pd., vodnik Vinko Jesenovec. V vodnem delu odpovedala, sicer pozitivna. Dosegla je 89 točk.

26. Elka, JRŠK 1313, tel. oc. pd., vodnik Dušan De Gleria. Brez ocene v glasni gonji, dosegla 96 točk.

27. Beba, JRŠK 685, tel. oc. pd., vodnik Dunja Klopčič. Preizkušena v vseh predmetih, dosegla 114 točk, I. b.

28. Jasna, JRŠK 912, tel. oc. pd., vodnik Alfonz Ledinek. Ni glasna, sicer pozitivna, dosegla je 67 točk.

29. Colonel v. Jäger aus Kurpfalz, JRŠK 611, tel. oc. pd., vodnik Janez Bulc. Preizkušen v vseh predmetih, dosegel 100 točk — II. a.

30. Cveta Levška, JRŠŠ 171, tel. oc. pd., vodnik Filip Lavriša. Ni glasna, sicer pozitivna, dosegla je 73 točk.

31. Faro, JRŠK 677, tel. oc. pd., vodnik Anamarija Vidmar. Pes ni pokazal nobene zanimanja za divjad in so verjetno lovske zasnove v njem že precej zamrle.

32. Alli, RMŠK 843, previsok, vodnik Silvo Zupan, je odšel brez preizkušnje.

Na preizkušnji smo imeli namen ugotoviti lovske zasnove, da bomo pri parjenju oziroma pri prodaji mladičev lahko priporočali lovčcem mladiče staršev s pozitivnimi lovske zasnove, druge pa bi priporočali le kupcem, ki šarivcev ne rabijo za lov.

DLP se LD Sorško polje za uslugo z loviščem iskreno zahvaljuje.

Jože Škofic,
kinološki sodnik

Frijavljene paritve

Nemški prepeličarji:

Kuno v. Geroweiher, JRP PR 11, uspešen na tekmi — Frika Šmohorska, JRP Pr 5, leglo 10. 1. 1970. Rejec Stan-ko Valand, Sp. Poljčane 77, p. Poljčane.

Špringer španjeli:

Doki Šmohorski, JRŠŠ 154 — Aba Pokoška, JRŠŠ 155, leglo 12. 10. 1969. Miljan

Zidanič, Piršenbreg 19, p. Globoko.

Nemški kdl. ptičarji:

Dag iz Dominega vrta, JRPki 6915 — Biba, JRPki 4462, uspešna na tekmi, leglo 19. 1. 1970. Rejec Peter Pečnik, Ljubljana, Pod hribom 64/b.

Arno, JRPki 5233, uspešen na tekmi — Ada Dragočovska, JRPki 4486, uspešna na tekmi, leglo 10. 1. 1970. Rejec Alojz Vidovič, Šentiljska c. 52, Maribor.

Nemški res. ptičarji:

Dax v. Düsseldorf, JRPri 1202, uspešen na tekmi — Lonka Leščanska, JRPri 1664, leglo 12. 1. 1970. Rejec Janez Teran, Pristava 6, Tržič.

Epagneul bretoni:

Mali Vipavski, JRP EB 158, uspešen na tekmi — Pika Vipavska, JRP EB 200, leglo 3. 1. 1970. Rejec Franc Košuta, Vitovlje 62, p. Šempas.

Lovski terierji:

Don Pobreški, JRLT 3544 — Drina Bolfenška, JRLT 3543, uspešna na tekmi, leglo 21. 1. 1970. Rejec Jože Obreht, Pot na Okope 31. Rigo Kobanski, JRLT 2221 — Vaudnova Pupa, JRLT 3530, uspešna na tekmi, leglo 31. 10. 1969. Rejec Feliks Črešnar, Ruše pri Mariboru, Smlednik 22.

Brak-jazbečarji:

Runo, JRBj 2037 — Frata Meninska, JRBj 2191, leglo 10. 1. 1970. Rejec Alojz Klemenčič, Ljubno ob Sav., Ter 3.

Kdl. istrski goniči:

Bor, JRGki 5756 — Boška, JRGki 5472, leglo 15. 9. 1969. Rejec LD Makole.

Posavski goniči:

Aron Negojniški, JRGp 10.026 — Baka, JRGp 10.028, leglo 11. 10. 1969. Rejec Peter Ranc, Ravne na Koroškem.

Kinološka zveza Slovenije

*Epagneul bretoni, psarna »Vipavska«, lastnik D. Marc, Dole-
nje 1 — Ajdovščina*

Šaljive

Sova na zajčji vek

Januar, 30 cm zmrznjenega snega, nebo jasno, še tri dni in ščip bo. Kot nalašč za lov na lisice. Ob sedmih sem se odpravil tja, kjer sem zvitorepki od časa do časa vrgel grižljaj. Splezam na drevo, na katerem sem si prej napravil zasilno prežo. Čakam uro, dve, nič se ne gane, v daljavi čujem lisičje kavkanje. Iz žepa izvlečem večalo in začnem oponašati zajca. Nisem še končal, ko za seboj zaslišim prhutanje. Okrenem se in zagledam sovo, ki je pristala na bližnjem drevesu. Nekaj časa opazuje, nekajkrat zaskovika in odjadra v bližnji gozd. Spet mine precej časa in spet pritiskom na piščalko. Ponovi se isto, le da tokrat sova prileti prav na drevo, na katerem sedim, komaj 2 m od mene. Nekaj časa sedi in bulji vame kot v deveto čudo. Ko pa ganem z roko, spet odprhuta v gozd in razburljivo skovika. »Zajc« se ji je zdel očitno prevelik, da bi ga zgrabila.

J. Zajc

Če ni čepa na smodniku

Ščip na nebu je bil že za moža visoko, ko se je stari lovec Janez s svojo prednjačo pripravljaj na čakanje.

»Pojdiva že vendar!« je priganjal nečak Andrejček.

»Ne bodi no tako neučakan kot lovski pes!« se je branil stric. Potegnil je basalnik iz cevi in puška je bila nabita.

Krenila sta h kozolcu nedaleč od vasi. Ne čakata dolgo, ko po snegu proti njima priskaklja zajec. Stric pomeri in reklo je »fč«. Zajec napravi možica.

Se vedno aktualna – varnostna razdalja

»Mejduš,« zamrmra Janez in povesi puško, iz katere so se pričele kotaliti šibre. Tedaj mu Andrejček zašepče na uho:

»Stric, le še držite puško pri licu, šibre še vedno lete iz cevi in zajec še tudi čaka...«

J. Z.

Odveč pa ne...

»Kam pa, France?« vpraša Jaka.

»K tajniku LD; pomisli, piše mi, da sem odveč v družini in da bom izključen. Mar ni to nesramnost, Jaka, že par let nisem bil na lovu in ne na sestanku, pa naj bi bil odveč, ko me na leto komaj enkrat vidijo — in še to le v gostilni pri Juriju.«

R. K.

Lovci, to pa ni lovsko!

Janez, naš stari in izkušeni lovec, ponosno nosi za svojim klobukom več vrst pisane perja. Pa ga nekoč ogleduje sosed, lovec Pepe, ki mu pokaže svoj klobuk,

rekoč: »Janez, krivčkov pa le nimaš kakor jaz!«

To je Janeza pogrelo, da jo je naslednji dan navsezgodaj mahnil k potoku. Spotoma ga je na lovsko korajžo zvrnil nekaj kozarčkov, češ še danes bom imel krivčke, več in bolj zakrivljene kakor Pepe. Že je ob potoku in iz potoka se slišijo račji glasovi. Kakor maček se je priplazil v dobro kritje in iz Janezovega pihalnika so se po racah usule smrtonosne šibre. Na več zaporednih strelov in preplašeno vresčanje rac prihiti iz mlina mlinarica. Še preden utegne odpreti usta, se oglasi Janez, ki pobira iz vode obilen plen: »Glej, kakšna smola, pet ali šest sem jih postrelil, pa vse brez krivčkov!«

»O, Janez, bog s teboj, kaj sem ti storila, da si se maščeval nad menoj?« pride do sape mlinarica. Tedaj šele se je Janezu posvetilo in spoznal je pravo (lovsko) smolo.

Da to ne bi škodovalo njegovemu lovskemu ugledu, je z mlinarico sklenil tajno pogodbo o plačilu odstrelnine, ji pustil ves plen ter jo čez drn in strn popihal domov.

Voda v potoku pa je razkrila skrivnost; raznesla je okrvavljeno perje domačih rac, kar je zasledil Pepe in z nelovsko novico postregel lovcem.

-ez-

Kaj neki...

Janez: »Veš, Rafko, včeraj sem srečal Maksa, ko se je vračal z lova, pa me ni videl.«

Rafko: »Vem, mi je povedal.«

Špula

Darilo ženi

»Očka, kaj boš pa letos mamiči ustrelil za rojstni dan, ko ima tako rada divjačino?«

»Ah, letos pa nič.«

»Saj toliko si ji pa že lani prinesel.«

Špula

Na lovskem izpitu

»Naštejte mi glavne dele puške!«

»Puška ima tri 'tajle': lesenega, železnega in jermen.«

-elf-

Tudi to drži

»Streljaj!« dregne Brčov Francelj Jožeta, ko v travi pred seboj zagledata fazana.

»Na tleh ga ne smem,« šepne Jože.

»Saj ga v zraku prav tako zaboli kakor na tleh,« se znajde Brc.

-elf-

tehno union

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH TOVARN IN KONSIGNACIJE

LJUBLJANA, VOŠNJAKOVA 5

TELEFON komerc., uprava in računovod. h. c. 320-855, skladišče 51-465, 51-466

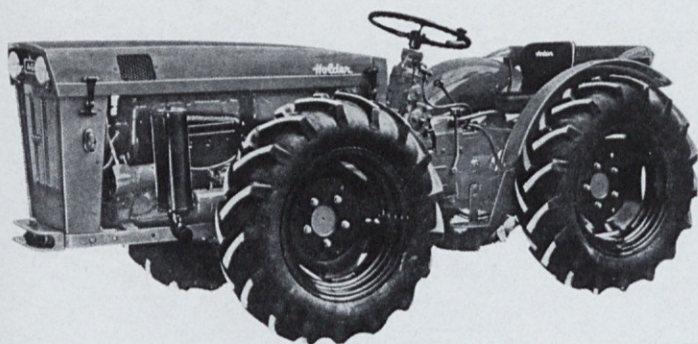
TELEGRAM: TEHNOUNION LJUBLJANA, TELEX 31-200, POŠTNI PREDAL 01-347

nudi vsem kmetovalcem iz svojega konsignacijskega skladišča kvalitetne kmetijsko-obdelovalne stroje:

enoosne in dvoosne traktorje za obdelovanje njiv, vinogradov, sadovnjakov, nasadov hmelja in uporabne tudi v gozdarstvu

AG - 3

Dvotaktni diesel motor, 1500 ccm 30 Ks/DIN pri 2300 o/min, 6 brzin naprej in 3 nazaj, pogon vseh 4 koles preko 2 diferencialov

Cultitrac AM — 2

Dvotaktni vodnohlajeni diesel motor, 1000 ccm, 20 Ks/DIN pri 2300 o/min, 6 brzin naprej in 4 nazaj, pogon in krmiljenje vseh 4 koles

Cultitrac AG — 35

Traktor opremljen z vitlom za vleko hlodov iz gozda. Tehnični podatki isti kot pri AG — 3. Ima že serijsko vgrajeno hidravlično krmiljenje

Za vse svoje traktorje izdeluje tovarna Holder širok asortiman priključkov za obdelovanje različnih kultur.

KOSILNICE

Pri košnji pozor na gnezda in mladiče divjadi!

Motorna kosilnica REFORM 158 Super je specialna motorna kosilnica za vsa hribovita področja do 80 ‰. Zaradi odlične sposobnosti za košnjo po pobočjih je REFORM kosilnica največkrat zahtevana motorna kosilnica.

Njene ogromne sposobnosti so:

Pravilni položaj težišča, posebno smotno enoročno vključevanje, vožnja nazaj z vključeno kosilnico in zaradi tega istočasnim čiščenjem rezilne gredi kakor tudi vstavljanje čelnih gabelj brez orodja.

TEHNIČNI PODATKI:

Rotax dvotaktni bencinski motor, 200 ccm s 6 KS

Število obratov: 3000 o/min

Gorivo: mešanica bencin olje

Vsebina posode za gorivo: 3,4 litra

Poraba goriva: 1,20 litra na uro

1 prestava naprej, 1 nazaj, 1 za košnjo, ki se lahko vključi za vožnjo naprej, nazaj in za prosti tek.

Hitrost pri delu naprej in nazaj 3,6 km na uro.

Rezilna gred 130 cm je opremljena z jeklenimi normalnimi zobmi in gumijastimi kolesi.

Učinek do 0,5 ha na uro.

Teža 157 kg.

ZA VSE INFORMACIJE SE OBRNITE NA

TEHNO UNION

LJUBLJANA, Vošnjakova ul. 5

Foto M. Kambič: Za človeka bela opojnost, za divjad – stiska